

153. Tiistaina 17 päivänä marraskuuta 1992

kello 21.05

Päiväjärjestys

Ilmoituksia

Ainoa käsittely:

1) Ehdotus vuoden 1992 kolmanneksi
lisätalousarvioksi 4569

Hallituksen esitys n:o 219
Valtiovarainvaliokunnan mietinnöt n:ot
55 a ja 55

2) Asetus 23 päivältä lokakuuta 1992
Suomen hallituksen ja Korean demokraat-
tisen kansantasavallan hallituksen välillä
tehdyn eräiden tiettyjen tekstiilituotteiden
vientä ja tuontia koskevan sopimuksen
voimaansaattamisesta

Asetus n:o 11
Talousvaliokunnan mietintö n:o 45

Toinen käsittely:

3) Ehdotus laiksi Liettuan kanssa kaup-
paa ja taloudellista yhteistyötä koskevista
väliaikaisista järjestelyistä tehdyn pöytä-
kirjan eräiden määräysten hyväksymisestä ..

Hallituksen esitys n:o 162
Ulkoasiainvaliokunnan mietintö n:o 18

4) Ehdotus laiksi Liettuan kanssa sijoi-
tusten edistämisestä ja suojelusta tehdyn
sopimuksen eräiden määräysten hyväksy-
misestä 4570

Hallituksen esitys n:o 163
Ulkoasiainvaliokunnan mietintö n:o 19

S. 5) Ehdotus laiksi Romanian kanssa teh-
dyn sijoitusten vastavuoroista edistämistä
ja suojelua koskevan sopimuksen eräiden
määräysten hyväksymisestä 4570

Hallituksen esitys n:o 164
Ulkoasiainvaliokunnan mietintö n:o 20

6) Ehdotus laiksi kansaneläkelaitoksen
rahoituksen väliaikaisesta muuttamisesta ..

Hallituksen esitys n:o 222
Valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 56

7) Ehdotus laiksi arpajaislain 3 ja 5 §:n
muuttamisesta

Hallituksen esitys n:o 253
Hallintovaliokunnan mietintö n:o 12

8) Ehdotus laiksi metsänparannuslain
muuttamisesta

Hallituksen esitys n:o 145
Maa- ja metsätalousvaliokunnan mietintö
n:o 19

9) Ehdotus laiksi maanmittausmaksus-
ta annetun lain 9 §:n muuttamisesta 4571

Hallituksen esitys n:o 283
Maa- ja metsätalousvaliokunnan mietintö
n:o 20

10) Ehdotukset laeiksi asevelvollisuus-
lain ja eräiden asevelvollisuuden suoritta-
miseen liittyvien lakien muuttamisesta

Hallituksen esitys n:o 133
Puolustusvaliokunnan mietintö n:o 3

S.

	S.		S.
11) Ehdotus laiksi korkeakoululaitoksen kehittämistä annetun lain 3 §:n väliaikaisesta muuttamisesta	4571	18) Hallituksen esitys n:o 280 laiksi leimaverolain muuttamisesta	4574
Hallituksen esitys n:o 144 Sivistysvaliokunnan mietintö n:o 10		19) Hallituksen esitys n:o 288 vuonna 1993 perittäviä sosiaaliturvamaksuja koskevaksi lainsäädännöksi	„
12) Ehdotukset laeiksi sosiaalihuoltolain sekä kunnallisten viranhaltijain ja työntekijäin eläkelain 1 ja 2 §:n muuttamisesta	„	20) Hallituksen esitys n:o 289 laeiksi työttömyysturvalain ja työttömyyskassalain muuttamisesta	4576
Hallituksen esitys n:o 174 Lakialoitteet n:ot 58 ja 106/1991 vp Toivomusaloitteet n:ot 1032, 1036, 1062, 1092, 1142, 1145, 1218, 1229, 1284, 1285, 1292, 1343, 1347, 1380, 1382 ja 1396/1991 vp sekä 276, 289 ja 292 Sosiaali- ja terveysvaliokunnan mietintö n:o 39		21) Hallituksen esitys n:o 293 laiksi ulkomaalaislain muuttamisesta	4577
13) Ehdotus laiksi merimiesten palvelu- ja opintotoiminnasta annetun lain 3 §:n muuttamisesta	4572	22) Hallituksen esitys n:o 295 luotto- ja rahoituslaitoksia ja niiden toimintaa koskevaksi lainsäädännöksi	4579
Hallituksen esitys n:o 231 Työasiainvaliokunnan mietintö n:o 9		23) Hallituksen esitys n:o 298 laiksi kuntien kulttuuritoiminnasta annetun lain väliaikaisesta muuttamisesta	„
14) Ehdotukset laiksi merimieslain muuttamisesta ja eräksi siihen liittyviksi laeiksi	„	24) Hallituksen esitys n:o 299 laiksi näkövammaisten kirjastosta annetun lain väliaikaisesta muuttamisesta	„
Hallituksen esitys n:o 232 Työasiainvaliokunnan mietintö n:o 10		25) Hallituksen esitys n:o 301 laiksi kalastuslain 6 §:n muuttamisesta	4580
E s i t e l l ä ä n :		26) Hallituksen esitys n:o 302 laeiksi tavaramerkkilain sekä yhteismerkkilain 1 §:n muuttamisesta	4581
15) Hallituksen esitys n:o 266 EFTA-valtioiden ja Israelin välillä tehdyn sopimuksen sekä siihen liittyvän Suomen ja Israelin välillä maataloustuotteiden kaupasta tehdyn pöytäkirjan eräiden määräysten hyväksymisestä	„	27) Hallituksen esitys n:o 303 laiksi työntekijäin eläkelain 9 §:n poikkeuksellisesti soveltamisesta vuonna 1993 sekä laiksi työntekijäin työeläkemaksun huomioon ottamisesta eräissä päivärahoissa	„
16) Hallituksen esitys n:o 269 laiksi Posti- ja telelaitoksesta annetun lain 9 §:n kumoamisesta	4573	28) Hallituksen esitys n:o 304 laiksi työntekijäin eläkelain väliaikaisesta muuttamisesta annetun lain muuttamisesta sekä eräksi siihen liittyviksi laeiksi	4582
17) Hallituksen esitys n:o 274 laiksi työvoimapolitiittisesta aikuiskoulutuksesta annetun lain muuttamisesta	„	29) Hallituksen esitys n:o 305 laiksi työllisyyslain muuttamisesta	„
		30) Ed. Vistbackan ym. lakialoite n:o 41 tuloverolaiksi	4583
		31) Ed. Vistbackan ym. lakialoite n:o 42 laiksi elinkeinotulon verottamisesta annetun lain muuttamisesta	4584

- 32) Ed. Vistbackan ym. lakialoite n:o 43 laiksi yhtiöveron hyvityksestä annetun lain muuttamisesta 4584
- 33) Ed. Vistbackan ym. lakialoite n:o 44 laiksi maatilatalouden tuloverolain muuttamisesta „
- 34) Ed. Vistbackan ym. lakialoite n:o 45 laiksi verotuslain muuttamisesta „
- 35) Ed. Ukkolan lakialoite n:o 46 laiksi video- ja muiden kuvaohjelmien tarkastamisesta annetun lain kumoamisesta „
- 36) Ed. Ukkolan lakialoite n:o 47 laeiksi elokuvien tarkastuksesta ja elokuvien tarkastuksen toimittamisesta annettujen lakien kumoamisesta 4587
- 37) Valtiontilintarkastajain kertomus vuodelta 1991 (K 13) 4588
- Pöydällepanoa varten esitellään:
- 38) Sosiaali- ja terveysvaliokunnan mietintö n:o 40 hallituksen esityksestä laiksi erikoissairaanhoidon lain muuttamisesta (HE 287) 4590
- Puhetta johtaa toinen varapuhemies Pesälä.
- Nimenhuudon sijasta merkitään läsnä oleviksi ne edustajat, jotka osallistuivat edelliseen täysistuntoon.
- Päiväjärjestyksessä olevat asiat:**
- 1) Ehdotus vuoden 1992 kolmanneksi lisätalousarvioksi**
- Jatkettu ainoa käsittely
Hallituksen esitys n:o 219
Valtiovarainvaliokunnan mietinnöt n:ot 55 a ja 55
- Toinen varapuhemies: Käsittelyn pohjana on valtiovarainvaliokunnan mietintö
- S. n:o 55 a, jonka mukaan valtiovarainvaliokunta on yhtynyt eduskunnan asiassa tekemiin päätöksiin.
- Keskustelua ei synny.
- Asia on loppuun käsitelty.
- 2) Asetus 23 päivältä lokakuuta 1992 Suomen hallituksen ja Korean demokraattisen kansantasa-vallan hallituksen välillä tehdyn eräiden tiettyjen tekstiilituotteiden vientiä ja tuontia koskevan sopimuksen voimaansaattamisesta**
- Ainoa käsittely
Asetus n:o 11
Talousvaliokunnan mietintö n:o 45
- Toinen varapuhemies: Käsittelyn pohjana on talousvaliokunnan mietintö n:o 45.
- Keskustelua ei synny.
- Mietintö hyväksytään.
- Asia on loppuun käsitelty.
- 3) Ehdotus laiksi Liettuan kanssa kauppaa ja taloudellista yhteistyötä koskevista väliaikaisista järjestelyistä tehdyn pöytäkirjan eräiden määräysten hyväksymisestä**
- Toinen käsittely
Hallituksen esitys n:o 162
Ulkoasiainvaliokunnan mietintö n:o 18
- Toinen varapuhemies: Käsittelyn pohjana on ulkoasiainvaliokunnan mietintö n:o 18. Ensin sallitaan asiasta yleiskeskustelu, sen jälkeen ryhdytään lakiehdotuksen yksityiskohtaiseen käsittelyyn.
- Yleiskeskustelua ei synny.
- Yksityiskohtaisessa käsittelyssä hyväksytään keskustelutta 1—3 §, johtolause ja nimike.
- Lakiehdotuksen toinen käsittely julistetaan päättyneeksi.

4) Ehdotus laiksi Liettuan kanssa sijoitusten edistämistä ja suojelusta tehdyn sopimuksen eräiden määräysten hyväksymisestä

Toinen käsittely

Hallituksen esitys n:o 163

Ulkoasiainvaliokunnan mietintö n:o 19

Toinen varapuhemies: Käsittelyn pohjana on ulkoasiainvaliokunnan mietintö n:o 19. Ensin sallitaan asiasta yleiskeskustelu, sen jälkeen ryhdytään lakiehdotuksen yksityiskohtaiseen käsittelyyn.

Yleiskeskustelua ei synny.

Yksityiskohtaisessa käsittelyssä hyväksytään keskustelutta 1—3 §, johtolause ja nimike.

Lakiehdotuksen toinen käsittely julistetaan päättyneeksi.

5) Ehdotus laiksi Romanian kanssa tehdyn sijoitusten vastavuoroista edistämistä ja suojelua koskevan sopimuksen eräiden määräysten hyväksymisestä

Toinen käsittely

Hallituksen esitys n:o 164

Ulkoasiainvaliokunnan mietintö n:o 20

Toinen varapuhemies: Käsittelyn pohjana on ulkoasiainvaliokunnan mietintö n:o 20. Ensin sallitaan asiasta yleiskeskustelu, sen jälkeen ryhdytään lakiehdotuksen yksityiskohtaiseen käsittelyyn.

Yleiskeskustelua ei synny.

Yksityiskohtaisessa käsittelyssä hyväksytään keskustelutta 1—3 §, johtolause ja nimike.

Lakiehdotuksen toinen käsittely julistetaan päättyneeksi.

6) Ehdotus laiksi kansaneläkelaitoksen rahoituksen väliaikaisesta muuttamisesta

Toinen käsittely

Hallituksen esitys n:o 222

Valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 56

Toinen varapuhemies: Käsittelyn pohjana on valtiovarainvaliokunnan mietintö

n:o 56. Ensin sallitaan asiasta yleiskeskustelu, sen jälkeen ryhdytään lakiehdotuksen yksityiskohtaiseen käsittelyyn.

Yleiskeskustelua ei synny.

Yksityiskohtaisessa käsittelyssä hyväksytään keskustelutta 1—6 §, johtolause ja nimike.

Lakiehdotuksen toinen käsittely julistetaan päättyneeksi.

7) Ehdotus laiksi arpajaislain 3 ja 5 §:n muuttamisesta

Toinen käsittely

Hallituksen esitys n:o 253

Hallintovaliokunnan mietintö n:o 12

Toinen varapuhemies: Käsittelyn pohjana on hallintovaliokunnan mietintö n:o 12. Ensin sallitaan asiasta yleiskeskustelu, sen jälkeen ryhdytään lakiehdotuksen yksityiskohtaiseen käsittelyyn.

Yleiskeskustelua ei synny.

Yksityiskohtaisessa käsittelyssä hyväksytään keskustelutta 3 ja 5 §, voimaantulosäännös, johtolause ja nimike.

Lakiehdotuksen toinen käsittely julistetaan päättyneeksi.

8) Ehdotus laiksi metsänparannuslain muuttamisesta

Toinen käsittely

Hallituksen esitys n:o 145

Maa- ja metsätalousvaliokunnan mietintö n:o 19

Toinen varapuhemies: Käsittelyn pohjana on maa- ja metsätalousvaliokunnan mietintö n:o 19. Ensin sallitaan asiasta yleiskeskustelu, sen jälkeen ryhdytään lakiehdotuksen yksityiskohtaiseen käsittelyyn.

Yleiskeskustelua ei synny.

Yksityiskohtaisessa käsittelyssä hyväksytään keskustelutta 1, 4, 5, 8—11, 15—17, 20, 23, 26, 30, 31, 33 ja 36—43 §, voimaantulosäännös, johtolause ja nimike.

Lakiehdotuksen toinen käsittely julistetaan päättyneeksi.

9) Ehdotus laiksi maanmittausmaksusta annetun lain 9 §:n muuttamisesta

Toinen käsittely
Hallituksen esitys n:o 283
Maa- ja metsätalousvaliokunnan mietintö n:o 20

Toinen varapuhemies: Käsittelyn pohjana on maa- ja metsätalousvaliokunnan mietintö n:o 20. Ensin sallitaan asiasta yleiskeskustelu, sen jälkeen ryhdytään lakiehdotuksen yksityiskohtaiseen käsittelyyn.

Yleiskeskustelua ei synny.

Yksityiskohtaisessa käsittelyssä hyväksytään keskustelutta 9 §, voimaantulosäännös, johtolause ja nimike.

Lakiehdotuksen toinen käsittely julistetaan päättyneeksi.

10) Ehdotukset laeiksi asevelvollisuuslain ja eräiden asevelvollisuuden suorittamiseen liittyvien lakien muuttamisesta

Toinen käsittely
Hallituksen esitys n:o 133
Puolustusvaliokunnan mietintö n:o 3

Toinen varapuhemies: Käsittelyn pohjana on puolustusvaliokunnan mietintö n:o 3. Ensin sallitaan asiasta yleiskeskustelu, sen jälkeen ryhdytään lakiehdotusten yksityiskohtaiseen käsittelyyn.

Yleiskeskustelua ei synny.

Toinen varapuhemies: Asian käsittely keskeytetään.

11) Ehdotus laiksi korkeakoululaitoksen kehittämisestä annetun lain 3 §:n väliaikaisesta muuttamisesta

Toinen käsittely
Hallituksen esitys n:o 144
Sivistysvaliokunnan mietintö n:o 10

Toinen varapuhemies: Käsittelyn pohjana on sivistysvaliokunnan mietintö n:o 10.

Ensin sallitaan asiasta yleiskeskustelu, sen jälkeen ryhdytään lakiehdotuksen yksityiskohtaiseen käsittelyyn.

Yleiskeskustelua ei synny.

Yksityiskohtaisessa käsittelyssä hyväksytään keskustelutta 3 §, voimaantulosäännös, johtolause ja nimike.

Lakiehdotuksen toinen käsittely julistetaan päättyneeksi.

12) Ehdotukset laeiksi sosiaalihuoltolain sekä kunnallisten viranhaltijain ja työntekijäin eläkelain 1 ja 2 §:n muuttamisesta

Toinen käsittely
Hallituksen esitys n:o 174
Lakialoitteet n:ot 58 ja 106/1991 vp
Toivomusaloitteet n:ot 1032, 1036, 1062, 1092, 1142, 1145, 1218, 1229, 1284, 1285, 1292, 1343, 1347, 1380, 1382 ja 1396/1991 vp sekä 276, 289 ja 292
Sosiaali- ja terveystieteiden valiokunnan mietintö n:o 39

Toinen varapuhemies: Käsittelyn pohjana on sosiaali- ja terveystieteiden valiokunnan mietintö n:o 39. Ensin sallitaan asiasta yleiskeskustelu, sen jälkeen ryhdytään lakiehdotusten yksityiskohtaiseen käsittelyyn.

Yleiskeskustelu:

Ed. Mutttilainen: Arvoisa puhemies! Hallituksen esitys omaishoidon järjestelystä on puutteellinen. Esitys jättää säätelemättä useita tarpeellisia asioita, mm. omaishoitajan vapaaajan järjestelyt ja tapaturmavakuutuksen. Valiokunnan mietintöön jätetyssä vastalauseessa on näihin puutteisiin tehty parannusesitykset, joten ehdotan, että käsittelyn pohjaksi otetaan vastalauseeseen sisältyvät kolme lakiehdotusta.

Ed. Stenius-Kaukonen: Herra puhemies! Ensimmäisessä käsittelyssä edellisessä istunnossa toin esille ne muutosesitykset, joita vasemmistoliiton ja sosialidemokraattien ryhmä yhdessä on esittänyt tähän lakiin, joten kannatan ed. Mutttilaisen ehdotusta.

Yleiskeskustelu julistetaan päättyneeksi.

Toinen varapuhemies: Asian käsittely keskeytetään.

13) Ehdotus laiksi merimiesten palvelu- ja opinto-toiminnasta annetun lain 3 §:n muuttamisesta

Toinen käsittely

Hallituksen esitys n:o 231

Työasiainvaliokunnan mietintö n:o 9

Toinen varapuhemies: Käsittelyn pohjana on työasiainvaliokunnan mietintö n:o 9. Ensin sallitaan asiasta yleiskeskustelu, sen jälkeen ryhdytään lakiehdotuksen yksityiskohtaiseen käsittelyyn.

Yleiskeskustelua ei synny.

Yksityiskohtaisessa käsittelyssä hyväksytään keskustelutta 3 § ja sen edellä oleva väliotsikko, voimaantulosäännös, johtolause ja nimike.

Lakiehdotuksen toinen käsittely julistetaan päättyneeksi.

14) Ehdotukset laiksi merimieslain muuttamisesta ja eräksi siihen liittyviksi laeiksi

Toinen käsittely

Hallituksen esitys n:o 232

Työasiainvaliokunnan mietintö n:o 10

Toinen varapuhemies: Käsittelyn pohjana on työasiainvaliokunnan mietintö n:o 10. Ensin sallitaan asiasta yleiskeskustelu, sen jälkeen ryhdytään lakiehdotusten yksityiskohtaiseen käsittelyyn.

Yleiskeskustelua ei synny.

Yksityiskohtaisessa käsittelyssä hyväksytään keskustelutta

ensimmäisen lakiehdotuksen 24 §, 29, 32, 32 a ja 32 b §, 29 §:n edellä oleva alaotsikko, 39—41, 49 a, 65 ja 67 §, voimaantulosäännös, johtolause ja nimike,

toisen lakiehdotuksen 3 §, voimaantulosäännös, johtolause ja nimike,

kolmannen lakiehdotuksen 23 g §, voimaantulosäännös, johtolause ja nimike sekä

neljännen lakiehdotuksen 9 §, voimaantulosäännös, johtolause ja nimike.

Lakiehdotusten toinen käsittely julistetaan päättyneeksi.

15) Hallituksen esitys n:o 266 EFTA-valtioiden ja Israelin välillä tehdyn sopimuksen sekä siihen liittyvän Suomen ja Israelin välillä maataloustuotteiden kaupasta tehdyn pöytäkirjan eräiden määräysten hyväksymisestä

Valiokuntaan lähettäminen

Toinen varapuhemies: Puhemies-neuvosto ehdottaa, että asia lähetettäisiin ulkoasiainvaliokuntaan.

Keskustelu:

Ed. Stenius - Kaukonen: Herra puhemies! Hallitus esittää Efta-valtioiden ja Israelin välillä tehdyn sopimuksen hyväksymistä. Tämä koskee siis vapaakauppaa. Tämän sopimuksen tarkoituksena on edistää ennen kaikkea Suomen vientiä, niin kuin perusteluissa todetaan, mutta ensimmäisen artiklan mukaan tavoitteena on myös yleisesti edesauttaa Efta-valtioiden ja Israelin yhteistyön lisääntymistä.

Vuoden ajan käynnissä olleet Lähi-idän rauhanneuvottelut eivät ole edenneet. Tapasin palestiinalaisvaltuuskunnan johtajan, ja palestiinalainen osapuoli on erittäin pettynyt siihen, että Israelilla ei tunnu olevan halukkuutta saavuttaa todellisia tuloksia näissä neuvotteluissa. Tilanne erityisesti Israelin miehittämällä alueella on koko ajan erittäin kireä, ja lukuisia palestiinalaisia koskevia uutisia saamme kuulla melkein joka päivä, siis Israelin sotilaat ampuvat palestiinalaisia. Tämä on se väkivalta, joka näkyy ulkopuolelle, mutta kaikkein pahinta on se, että ihmisten tavallinen arkipäiväinen elämä on mahdotonta ja esimerkiksi elinkeinon harjoittaminen kuten kaupan käyminen on lähes mahdotonta sen vuoksi, että Israel estää omilla päätöksillään palestiinalaisia käymästä kauppaa vapaasti esimerkiksi EY:n kanssa ja myös Efta-maiden kanssa.

EY-maat, kun solmivat viimeksi sopimuksen Israelin kanssa, niin Euroopan parlamentissa viivyttivät asian käsittelyä, kunnes Israel antoi lupaukset siitä, että myös Gazan ja Länsirannan alueelta kauppaa voidaan käydä ja Israelin asettamia esteitä poistetaan. Tulos ei ole ollut kovin kehuttava, mutta se osoittaa, että tähän asiaan on erityisesti EY:ssä kiinnitetty huomiota. Toivonkin, että ulkoasiainvaliokunta käsitellessään tätä hallituksen esitystä huolellisesti selvittäisi myös sen puolen asiasta, mitkä ovat palestiinalaisten mahdollisuudet omalta osaltansa käydä

kauppaa ja viedä tuotteitansa ja sillä tavalla hankkia elantonsa, ne ihmiset, jotka elävät tänä päivänä erittäin vaikeissa olosuhteissa miehite-tyillä alueilla.

Ed. Aittoniemi: Herra puhemies! Kun olen ulkoasiainvaliokunnassa, vien ed. Stenius-Kaukosen näkemykset perille, mutta myös siltä osin, että kun olemme katselleet viime viikkoi-na lehtiä, niin olemme huomanneet miten raakaa väkivaltaa mm. Etelä-Libanonissa Hizbol-lah-sissit käyttävät israelilaisia kohtaan: Sur-mataan naisia, lapsia, vanhuksia rakettihyök-käyksissä. Nämä kaikki toimivat yhteistyössä palestiinalaisten vapautusrintaman kanssa, ja juuri siihen aikaan, kun tällaiset neuvottelut ovat olleet kaikkein herkimmillään, näitä raak-koja hyökkäyksiä suoritetaan Israelia kohtaan. Sen jälkeen pannaan israelilaisten syyksi, että neuvottelut eivät suju. Täytyy katsella, ed. Ste-nius-Kaukonen, myös tältä puolelta asiaa, ja tulen kyllä ulkoasiainvaliokunnassa mielelläni valottamaan näkemyksiä tästä Hizbollah-näkö-kulmasta.

Ed. Stenius-Kaukonen: Herra pu-hemies! Lyhyessä puheenvuorossani kiinnitin huomiota miehitettyjen alueiden tilanteeseen. Israel miehittää laittomasti Etelä-Libanonin aluetta, ja tästä johtuu se väkivalta, joka siellä on. On selvää, että kun tilanne on se, mikä on, niin puolin ja toisin turvaudutaan keinoihin, joita ei voi millään hyväksyä. Mutta ed. Aittoniemi ei myöskään tuonut esille lainkaan sitä puolta, että Etelä-Libanonin miehitys on todel-la laitton kaikkien kansainvälisten päätösten mukaan. Mutta tavoitteena meillä on nimen-omaan se, että tälle alueelle saadaan rauha, jotta kaikki sillä alueella asuvat ja elävät ihm-i-set voivat elää rauhassa ja hankkia itselleen ja perheelleen toimeentulon.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Puhemiesneuvoston ehdotus hyväksytään ja asia lähetetään ulkoasiainvaliokuntaan.

16) Hallituksen esitys n:o 269 laiksi Posti- ja telelaitoksesta annetun lain 9 §:n kumoamisesta

lähetetään puhemiesneuvoston ehdotuksen mu-kaaisesti hallintovaliokuntaan, jolle perustuslaki-valiokunnan tulee antaa asiasta lausunto.

17) Hallituksen esitys n:o 274 laiksi työvoimapo-liittisesta aikuiskoulutuksesta annetun lain muut-tamisesta

Valiokuntaan lähettäminen

Toinen varapuhemies: Puhemies-neuvosto ehdottaa, että asia lähetettäisiin työasi-ainvaliokuntaan, jolle perustuslakivaliokunnan tulee antaa asiasta lausunto.

Keskustelu:

Ed. Stenius-Kaukonen: Herra pu-hemies! Tässä työvoimapolitiittista aikuiskoulu-tusta koskevassa esityksessä on monia samoja elementtejä kuin työttömyysturvalakiesitykses-sä, joten siinä yhteydessä voi tähän asiaan ot-taa myös kantaa. Mutta sen lisäksi tässä on erinäisiä kohtia, jotka merkitsevät, että nyt työvoimapolitiittista aikuiskoulutustukea saavat henkilöt saattavat jäädä kuukausiksi kokonaan toimeentulon ulkopuolelle. En tiedä, miten hal-litus on ajatellut tämän asian järjestä. Niinkö, äsken jo käytin sitä ilmaisu, sitenkö että toi-meentulotuella heidän pitäisi sitten esimerkiksi opiskelun loma-ajat selvitä? Mielestäni tätä esi-tystä tulisi työasiainvaliokunnassa, johon se lieene tarkoitus lähettää, käsitellä hyvin tark-kaan, jotta ei synny ikäviä väliinputoamistilan-teita.

Hallitus koko ajan puhuu kauniisti siitä, että nyt pyritään edesauttamaan koulutusta. Juuri kun kuuntelin uutisia, kerrottiin, että nyt kun hallitus poistaa velvoitteen työllisyyslaista, niin hallitus pyrkii siihen, että saadaan nuoria ja vanhempiakin työttömiä koulutettavaksi. Mutta samanaikaisesti hallitus heikentää hei-dän taloudellisia etujaan, niin että monelle käy vaikeaksi ja jopa mahdottomaksi osallistua koulutukseen. Sosiaalivaliokunta aikaisemmin aina on todennut, että juuri koulutuksen ai-kaisten etujen pitää olla paremmat kuin työt-tömyysaikaisten, jotta se lisäisi motivaatiota koulutukseen.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Puhemiesneuvoston ehdotus hyväksytään ja asia lähetetään työasiainvaliokuntaan, jolle pe-rustuslakivaliokunnan tulee antaa asiasta lau-sunto.

18) Hallituksen esitys n:o 280 laiksi leimaverolain muuttamisesta

lähetetään puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti valtiovarainvaliokuntaan.

19) Hallituksen esitys n:o 288 vuonna 1993 perittäviä sosiaaliturvamaksuja koskevaksi lainsäädännöksi

Valiokuntaan lähettäminen

Toinen varapuhemies: Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetettäisiin valtiovarainvaliokuntaan, jolle perustuslakivaliokunnan sekä sosiaali- ja terveysvaliokunnan tulee antaa asiasta lausunto.

Keskustelu:

Ed. Stenius - Kaukonen: Herra puhemies! Täytyy muistella ulkoa, mitä tuo esitys piti sisällään, koska olin näköjään vienyt työhuoneeseen sen tuosta pinosta. Mutta olen koko syksyn seurannut, millä tavalla hallitus näitä sosiaaliturvamaksuja aikoo ensi vuodelle esittää. Tässä onkin seuraamista, koska jatkuvasti nämä esitykset muuttuvat. Mutta se esitys, mikä nyt on eduskunnalle annettu, pitää sisällään ennen kaikkea erään asian, joka kannattaa nyt nostaa esille, ja se on eläkeläisille määrättävä ylimääräinen sairausvakuutusmaksu ja kansaneläkemaksu, yhteensä 3 penniä veroäyriä. Näillä esityksillä eläkeläisten tulot viedään ensi vuonna reilusti miinuksen puolelle.

Hallitushan ei ole uskaltanut tuoda eduskuntaan esitystä, jolla indeksikorotukset eläkkeistä kokonaan leikattaisiin pois, sillä eduskuntahan voisi äänestää sen lepäämään. Näin ollen hallitus on etsinyt tällaisen kiertotien, jolla eläkeläisten toimeentuloa heikennetään. Nyt siis ehdotus on se, että kun sairausvakuutusmaksu esitetään muilta osin ensi vuonna palautettavaksi 1,7 penniin, niin nyt hallitus ehdottaa, että eläkeläisille tulee siihen 2 pennin korotus eli yhteensä 3,7 penniä, ja kaikille tulee jatkumaan tämä 1,5 pennin ylimääräinen sairausvakuutusmaksu 80 000 markkaa ylittäviltä äyrieltä.

Eläkeläisissä on hyvin vähän niitä, joilla on äyriä yli 80 000. Mutta tämä sairausvakuutusmaksun korotus on erittäin raskas monelle eläkeläiselle samoin kuin kansaneläkemaksun korotus. Kansaneläkemaksun osaltahan hallitus

esittää, että kun se tänä vuonna on 3,05 penniä, siinä on siis 1,5 penniä raippaveroa, niin se muilta pudotettaisiin 1,8 penniin eli siihen jäisi viime vuoden tasoon vielä 0,25 penniä korotusta. Siis se on ollut monta vuotta 1,55 penniä veroäyriä. Mutta eläkeläiset joutuvat edelleen ensi vuonna maksamaan raippaveroa oikeastaan vielä tämänvuotista enemmän näillä ylimääräisillä sairaus- ja kansaneläkemaksuilla.

Nythän hallitus yrittää antaa sen kuvan, että aivan pienituloisimmat eläkeläiset eivät joudu tätä maksamaan ja on esitetty sellaista tietoa kaikissa hallituksen virallisissa tiedotteissa. En nyt muista, oliko se myös tässä hallituksen esityksessä, mutta ainakin siinä tiedotteessa, joka on tästä esityksestä tehty, sanotaan, että tätä sairausvakuutusmaksua ja kansaneläkemaksua ei eläkeläinen joudu maksamaan, jos hänellä on alle 3 100 markan kuukausieläke. Tämä pitää paikkansa yksinäisen eläkkeensaajan kohdalla, ja onhan hyvä, että edes pienimmistä eläkkeistä ei veroa joudu maksamaan. Mutta 3 100 markkaa on niin pieni eläke, että se nyt vielä puuttuisi, että siitäkin joutuisi veroa maksamaan. Mutta jos eläke on 3 200 markkaa, siitä jo maksetaan veroa. Se on mielestäni yhtä kohtuutonta. Mutta hallitus jättää kokonaan mainitsematta sen, että eläkeläispuolisilla, joita on noin puolet eläkeläisistä, raja, josta verotus alkaa, on tänä vuonna 2 592 markkaa. Kun siihen tulee 2,7 prosentin indeksikorotus, kuten tämän päivän lehdistä olemme saaneet lukea, niin se vähän nostaa eläketulovähennystä ja siis eläkkeen määrää, niin että raja on 2 600—2 700 markan välillä, mistä eläkeläispuoliso alkaa maksaa veroa.

Missään yhteydessä hallitus ei ole tuonut esiin tätä, ja kysymys on kuitenkin puolesta eläkeläisiä, joilla alkaa jo näin pienestä tulosta verojuosta. Heitä siis koskettavat täysimääräisinä nämä vakuutusmaksujen korotukset. Eikä tämä yksinään riitä. Siis 3 prosentin ylimääräisellä korotuksella viedään jo enemmän kuin kansaneläkkeen indeksikorotus, joka, kuten äsken sainoin, tulee olemaan 2,7 prosenttia. Jo siinä mennään miinuksen puolelle.

Sen lisäksi täällä on myöhemmin listalla työeläkeindeksin muutos, mutta saanen puhua siitä tässä yhteydessä, ettei sitten tarvitse erikseen kiivetä puhujakorokkeelle. Sen ehdotuksen mukaan, kun eduskunnan enemmistö on jo hyväksynyt TEL-maksun keräämisen 3 prosentin suuruisena työntekijöiltä, hallitus aikoo nyt siirtää TEL-maksun myös eläkeläisten ja sairauspäivä-

rahansaaajien maksettavaksi sillä tavalla, että hallitus esittää TEL-indeksiin korotuksen pienentämistä.

Lokakuussa on pitänyt TEL-indeksi ensi vuodelle määritellä ja se on määritelty. Sen mukaan työeläkkeet nousisivat 1,9 prosenttia. Hallitus on tuonut nyt esityksen, jossa se esittää, että tätä pienennetään 1,5 prosentilla. Se lähtee siitä, että kun 3 prosentin TEL-maksu on verovähennyskelpoinen, niin keskimäärin siitä jäävä rasitus on 1,5 prosenttia. Monella pienituloisella se on tietysti paljon suurempi. Tämän pohjalta hallitus esittää, että työeläkeindeksiä pienennettäisiin niin, että työeläkkeet ja myös kaikki TEL-indeksiin sidotut muut etuudet, kuten sairauspäivärahat, nousisivat ensi vuoden alussa vain 0,4 prosenttia.

Eli kun siis työeläkkeisiin tulisi vain 0,4 prosentin korotus ja kansaneläke- ja sairausvakuutusmaksulla kerätään 3 prosenttia ylimääräistä veroa, niin eläkeläiset menevät reilusti miinuksen puolelle. Hallituksen perustelu on ollut se, että monella palkatkin ovat pienentyneet. Monella ovat palkatkin pienentyneet, ja monet työttömät ovat menettäneet toimeentulostaan valtaosan sillä, että he ovat jääneet työttömiksi. Ei se mielestäni ole oikea perustelu sille, että myös pienituloisilta eläkeläisiltä pienennetään eläkkeitä, varsinkin kun muistetaan, että eläkeläiset ovat monta kertaa paljon sairastavia ihmisiä. Hallitus on tuonut kerta toisensa jälkeen sairauskuluja lisääviä esityksiä ja lisää on tulossa.

Näin ollen heikkenee sellaisen ihmisen toimeentulo, joka elää hallituksen käsittämän perusturvan varassa eli minimieläkkeellä, minimisairauspäivärahalla, minimityöttömyyspäivärahalla. Vaikka ministeri Huuhtanen sanoo syvällä rintaaanellä, että hallituksen sosiaalipolitiikka ei ole epäoikeudenmukaista, koska pienimpiä etuuksia ei ole leikattu, niin ministeri puhuu kyllä tarkoituksellisesti vastoin parempaa tietoa. Vai mitenkä tämän nyt ilmaisisi, että sen eduskunnan puhujakorokkeelta saa sanoa?

Olen varsin hämmästynyt nykyisen ministerin lausunnosta, jonka hän viime lauantaina jossain tilaisuudessa esitti. Hallituksen sosiaalipolitiikka on ollut niin epäoikeudenmukaista nimenomaan pienituloisia ihmisiä kohtaan, sairaita ja työttömiä kohtaan, että sitä ei voi millään konstilla ja kikalla kääntää solidaariseksi ja oikeudenmukaiseksi. Se on rangaissut juuri niitä ihmisiä, jotka ovat vaikeimmassa tilanteessa olleet tähän asti, kaikkein eniten.

Voi sanoa, että sairas työtön on se ihminen, joka on kaikkein pahiten joutunut hallituksen leikkurin ja leimakirveen kohteeksi. Valitettavasti usein on niin, että kun ihminen ensin sairastuu, silloin hän menettää myös sairauden vuoksi työpaikkansa. Nämä kaikki tekijät kohdistuvat samaan henkilöön. Sitten tullaan sanomaan, että tämä hallitus ei ole harjoittanut epäsosiaalista sosiaalipolitiikkaa. Se on vastoin kaikkea sitä, mitä hallituksen päätöksistä ja esityksistä voidaan lukea.

Tämä sosiaaliturvamaksuja koskeva esitys jatkaa vain samaa linjaa. Jo varsin pienituloiset ihmiset, eläkeläiset, joutuvat sosiaaliturvamaksua maksamaan. Silloin, kun on työttömyyspäivärahoista kysymys, veroa ruvetaan maksamaan jo reilun 700 markan kuukausitulosta. Samaten sairausvakuutuksen minimipäivärahasta jo vähän yli 700 markan kuukausitulosta alkaa vero juosta. Tätä esitystä ei voi millään hyväksyä.

Nyt on ollut esillä se, että vienti vetää ja vientiteollisuudelta pitäisi periä joku maksu, jolla voitaisiin saada vientiteollisuuden saama hyöty, mitä muut eivät ole saaneet, parantamaan koko yhteiskunnan vaikeaa taloudellista tilannetta. Eräs keino, jolla tämä asia voitaisiin erittäin yksinkertaisesti hoitaa, olisi se, että palautettaisiin työnantajan kansaneläkemaksuun kolmiportainen porrastus, mikä siinä vielä oli reilu vuosi sitten. Silloin se poistettiin ja perustelu oli — muistan sen varsin hyvin, kun se sosiaalivaliokunnassa kerta toisensa jälkeen esitettiin — että vientiteollisuuden tukemiseksi tarvitaan maksun porrastuksen poisto. Niin se porrastus poistettiin. Nyt tukea ei enää tarvita. Vientiteollisuus on saanut tukea devalvaatioiden kautta, niin että sen kilpailukyvyssä ei ole tällä hetkellä mitään valittamista, niin kuin ei se valitakaan; onneksi sen valitus on vähentynyt.

Tässä olisi erittäin sopiva keino ottaa vientiteollisuudelta ylimääräistä hyötyä. Se on paljon parempi keino kuin se, mitä hallitus esittää nyt, että esimerkiksi tapaturma- ja liikennevakuutuksen maksuja korotetaan ja maksut maksetaan suoraan Kelan rahastoihin. Siis me tiedämme, että juuri sillä, että työnantajan maksuja on pienennetty niin paljon, Kelan rahastoissa on huomattavat aukot ja niitä sitten yritetään paikata mitä erilaisimmilla keinoilla. Hallituksen politiikassa ei ole logiikkaa. Tulemme tekemään valiokuntakäsittelyssä tähän muutosesitykset, jotka vastaavat paremmin tämän hetken tarpeita.

Puhetta on ryhtynyt johtamaan puhemies Suominen.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Puhemiesneuvoston ehdotus hyväksytään ja asia lähetetään valtiovarainvaliokuntaan, jolle perustuslakivaliokunnan sekä sosiaali- ja terveysvaliokunnan tulee antaa asiasta lausunto.

20) Hallituksen esitys n:o 289 laeiksi työttömyysturvalain ja työttömyyskassalain muuttamisesta

Valiokuntaan lähettäminen

P u h e m i e s : Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetettäisiin sosiaali- ja terveysvaliokuntaan, jolle perustuslakivaliokunnan on annettava asiasta lausunto.

Keskustelu:

Ed. S k i n n a r i : Herra puhemies! Tässä on tämän hallituksen yksi huonoimmista, ehkä huonoin, esitys monessa eri mielessä ottaen huomioon, mitä kaikkea tämän ympärillä suhteessa kansantalouden tilaan saattaa tapahtua. Lähtökohtaisesti tässäkin on ongelmana se, että Ahon hallitus on romuttamassa työnteon motiivin. Hallituksen piirissä ei ymmärretä sitä, että työttömyysturva, kuten muukin sosiaaliturva, on osa palkkaa lakien ja sopimusten mukaisesti. Suomessa sosiaaliturva perustuu palkan alennukseen. Työnantajat eivät hyväntahtoisuuttaan ja huvikseen maksa työntekijöitten sosiaaliturvamaksuja, ellei asianlaita näin olisi. Nämä periaatteet, joilla Suomi on hyvin pitkälle sodan jälkeen rakennettu ja joiden pohjalta sosiaaliturvajärjestelmää on luotu, hallitus on yksipuolisesti murtamassa.

Työnteon motiivina oleva ansiosidonnainen sosiaaliturva on erittäin tärkeä asia monissa maissa ympäri maailmaa, se on Euroopassa, Amerikassa, ja Venäjälläkin ollaan menossa toiseen suuntaan. Mutta Ahon hallituksen palkkatyön motiivi on toisaalta venäläinen tasaruplammalli ja toisaalta amerikkalainen yksityisvakuutusmalli. Venäjän parlamentin edustajat kävivät tämän vuoden alkupuolella tutustumassa Suomen ansiosidonnaiseen sosiaaliturvaan juuri siinä mielessä, miten työnteon motiivia voidaan parantaa sillä, että sosiaaliturva on kytkettynä palkkaan kuten Länsi-Euroopassa yleensäkin.

Yhdysvalloissa presidenttiehdokkaat Georg Bush ja Bill Clinton lupasivat muuttaa sairausvakuutusjärjestelmää juuri suomalaista muistut-tavan periaatteen suuntaan, jolloin työtä teke-mällä myös sairausvakuutuksen ulkopuolella olevat 40 miljoonaa amerikkalaista pääsisivät järjestelmän piiriin. Eli muualla on tapahtumas-sa juuri päinvastoin kuin tämä Ahon hallituksen venäläis-amerikkalainen malli.

Hallituksen esitys on asiantuntematon. Halli-tuksen edustajat eivät tiedä sitä, että jos palkka on 6 000 markkaa, käteen jää tällä hetkellä työttömyysturvaa 3 173 markkaa. Jos palkka on 10 000 markkaa, käteen jää 3 952 markkaa. Jos palkka on 16 000 markkaa kuukaudessa, käteen jää tällä hetkellä 4 374 markkaa. Tämä on se asia, joka Ahon hallituksen ministereitä näyttää vaivaavan. 3 000 — 4 000 markan työttömyys-turva on heidän mielestään liian hyvä. Erityisesti ihmetyttää se, että kokoomuksessa, joka on olevinaan palkansaajien asialla, lähinnä puheen-johtaja Ranne on se, joka kokoomuslaisena muistuttaa siitä, että kokoomuksessa näitä pal-kansaajia viime vaaleissakin vielä sentään aika paljon oli, ihme kyllä.

Tämä on epäoikeudenmukainen tämä halli-tuksen esitys. Se on työmarkkinasopimusten ja vakuutusperiaatteiden vastainen. Siis kysymys on työttömyysturvavakuutuksesta. Se ei ole mi-kään sellaisten ihmisten vakuutus, jotka eivät ole työssä ja maksaneet tätä, ja esitys on voimassa olevien lakien vastainen. Hallituksen esitys on talouspoliittisesti väärä. Se leikkaa ostovoimaa. Samalla se estää työntekijöiden lainojen ja kor-kojen maksun ja lisää pankkien järjestämättö-miä luottoja. Työttömät ovat monen pankin erittäin suuri ongelma. Samaten ostovoiman leikkaus lisää työttömyyttä, nimenomaan koti-markkinateollisuuden työttömyyttä. Valtion ja kuntien menot eivät kuitenkaan tämän kautta vähene, koska samaan aikaan toimeentulotuen tarve kasvaa. Tässä mielessä kokonaisuutena ottaen hallituksen esitys on järjetön.

Yksi törkeimpiä esimerkkejä tämän ihmisten maksaman sosiaalivakuutuksen romuttamisesta on ehdotus, jonka mukaan pelkkää peruspäivä-rahaa maksetaan lomautusjakson kolmelta en-simmäiseltä viikolta ansioon suhteutetun päivä-rahamen sijasta. Osana palkkaa maksetun työttö-myysvakuutuksen piirissä oleva työntekijä saisi tällöin kuukaudessa 58 markkaa päivässä — 58 markkaa päivässä on hallituksen mielestä se summa, jolla vakuutetun tässä tapauksessa pitäi-si tulla toimeen.

P u h e m i e s : Keskustelussa on ed. Skinnari ehdottanut, että asia pantaisiin pöydälle ensi perjantain täysistuntoon.

Sen lisäksi, että tapauskohtaista harkintaa koskevan periaatteen löyhentäminen on epäilyttävää kansainvälisten periaatteiden kannalta,

edellä mainitsemani luettelo voi muodostua suureksi poliittiseksi ongelmaksi. On helppo ottaa jokin maa turvallisten maiden luetteloon, mutta ei ole vaikeaa ennustaa hankaluuksia, jos tilanne esimerkiksi jossakin lähellä sijaitsevassa valtiossa kärjistyy ja kyseeseen tulee asianomaisen maan poistaminen luettelosta.

Pikakäsittelyä voitaisiin mahdollisesti puolustaa, jos repressiivistä oikeussuojaa eli lausuntoja valitusmenettelyä sen sijaan vahvistettaisiin tasapainottamaan pikakäsittelyn aiheuttamaa oikeusturvan menetystä. Hallituksen enemmistö ei kuitenkaan pidä tätä tarpeellisenä eikä ehdota asiallista muutosta 34 §:ään, jossa säädetään, että ainoastaan yksi henkilö turvapaikkalautakunnassa saa antaa lausunnon siitä, onko sisäasiainministeriön hylkäävä päätös ollut perusteltu vai ei. Minkäänlaista muutosta ei myöskään ehdoteta tällaisissa tapauksissa turvapaikkalautakunnan päätöksiä koskevaan valituskieltoon. Vähintä, mitä voi pyytää, on, että turvapaikkalautakunnan jaoston sallitaan käsitellä asiaa.

Talman! Redan en ytlig jämförelse mellan antalet asylsökande till Finland och de flesta andra europeiska länder visar att ovannämnda skärpning av lagen är en överdrift. Genom utökat myndighetssamarbete i asylärendena går det att kombinera effektivitet med en tillräckligt individuell behandling.

Inom svenska riksdagsgruppen uppfattas en strikt utlänningspolitik inte som någon garanti för inre och yttre säkerhet. I en allt mera integrerad och tekniskt utvecklad värld måste oroligheter och brottslighet bekämpas på lång sikt och i huvudsak med hjälp av informationsutbyte. Det är t.o.m. sannolikt att försök till att överdrivet begränsa folks rörlighet kan få motsatta effekter. Jag tror mig veta att lagförslaget inte kommer att få svenska riksdagsgruppens odelade stöd om inte utskottet gör korrigeringar i enlighet med det ovan anförda.

Ed. T a i n a (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Minä puolestani toivon, että esitys menee nopeasti eteenpäin ja että me saamme sellaisen käytännön Suomessa aikaan, että täysin perusteettomat turvapaikanhakijat eivät tänne pääse. Mielestäni meidän tulee ottaa oppia Saksan esimerkistä. Meidän ei tule päästää kärjistymään Suomessa tilannetta siihen, mikä se on Saksassa. Siellähän lainsäädäntö päästää maahan myös selvästi sellaisia turvapaikanhakijoita, joita ei vainota, ja se on johtanut Saksassa

väkivaltaan ja ulkomaalaisvihaan. Aivan samassa tilanteessa aletaan olla Suomessa. Ihmiset epäilevät, että täällä on sellaisia turvapaikanhakijoita, joilla ei ole turvapaikkaan mitään mahdollisuuksia, ja he myös tietävät, että näin tilanne on. Se johtaa siihen, että kansalaiset pitävät kaikkia pakolaisia täällä väärin perustein olevina. Minun mielestäni on inhimillisesti oikein todellisia pakolaisia kohtaan, että tällaiset väärinkäyttäjät käännytetään rajalta heti takaisin omaan maahansa. Jokainen, joka näitä asioita yhtään tuntee, tietää että tällaisia ns. pakolaisia Suomeen on tullut vaikka kuinka paljon.

Ed. O. O j a l a (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Tarkoitin pyytää varsinaisen puheenvuoron ja pyydänkin, että minut kirjataan myös varsinaisen puheenvuoron käyttäjäksi, koska haluan tämän asian pöydälle.

Täytyy sanoa, että en voi yhtyä ed. Tainan maalaamiin kauhukuviin. Kyllä minusta ed. Enestamin puheenvuoro oli sen laatuinen, johon itse voin hyvin pitkälle yhtyä. Kyllä minusta Suomessa ollaan liioittelemassa tätä asiaa. Erityisesti lakiesityksen tekee ongelmalliseksi turvallisen maan määrittely, kun valtioneuvosto päättäisi, mitkä ovat niitä turvallisia maita, joihin voidaan suoraan käännättää. Tämä on ongelmallista siinä mielessä, että vaikka maa sinällensä voi olla määritelty turvalliseksi, niin kuitenkin esimerkiksi turvapaikanhakijoissa voi olla yksilöitä, jotka kärsivät vainoa. En usko, että meidän valtioneuvostomme pystyy seuraamaan tilannetta niin tiuhaan, että muuttuneet olosuhteet otettaisiin huomioon.

Ed. V i s t b a c k a (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Voin pitkälle yhtyä niihin käsitelmiin, mitä ed. Taina totesi nimenomaan tämänhetkisestä tilanteesta, sen tiedon perusteella, joka allekirjoittaneella on niistä ongelmista, joita nykyinen ulkomaalaislaki on aiheuttanut. Tässä yhteydessä voi korostaa sitä, että silloin kun ulkomaalaislaki oli viime eduskuntakaudella eduskunnassa, niin mm. SMP:n ryhmän toimesta esitettiin tämän suuntaista ns. pikakäännytystä. Mutta kun sitä ei hyväksytty, niin nyt on käytännön syistä hallitus ajautunut tähän tilanteeseen. Ehkä tätä ongelmaa ei olisi syntynyt, jos se esitys olisi silloin otettu huomioon. Muun muassa lakivaliokunnassa sitä yritettiin viedä läpi, mutta silloiset hallituspuolueet eivät katsooneet sitä aiheelliseksi. Saattaa olla, että hyvin

moni todellinen turvapaikanhakija on joutunut kärsimään aiheuttomasti nykyisestä ulkomaalaislaista. Itse tervehdin tyydytyksellä tätä esitystä.

Ed. O. Ojala: Arvoisa puhemies! Pyydän, että tämä asia jää pöydälle eduskunnan seuraavaan täysistuntoon.

Puhemies: Koska asiaa ei ole yksimielisesti päätetty lähettää valiokuntaan, on asia jäävä pöydälle. Kehotan seuraavia puhujia käyttämään puheenvuoron pöydällepanon ajasta.

Keskustelu pöydällepanosta julistetaan päättyneeksi.

Puhemies: Keskustelussa on ed. O. Ojala ehdottanut, että asia pantaisiin pöydälle seuraavaan täysistuntoon.

Selonteko myönnetään oikeaksi.

Ed. O. Ojalan ehdotus hyväksytään ja asia pannaan pöydälle seuraavaan täysistuntoon.

22) Hallituksen esitys n:o 295 luotto- ja rahoituslaitoksia ja niiden toimintaa koskevaksi lainsäädännöksi

lähetetään puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti talousvaliokuntaan.

23) Hallituksen esitys n:o 298 laiksi kuntien kulttuuritoiminnasta annetun lain väliaikaisesta muuttamisesta

Valiokuntaan lähettäminen

Puhemies: Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetettäisiin sivistysvaliokuntaan.

Keskustelu:

Ed. Törnqvist: Herra puhemies! Valtioneuvosto on 14.10.1992 tehnyt periaatepäätöksen siitä, että raha-automaattivaroilla rahoitettaviksi siirretään vuodesta 1993 lukien uusia toimintoja ja että toimenpiteiden säästövaikutus valtiontalouteen on ensi vuonna 100 miljoonaa markkaa ja seuraavina vuosina vielä enemmän. Kun Raha-automaattiyhdistys on sosiaali- ja terveysjärjestöjen ja valtiovalan jo vuonna 1938 perustama järjestö eli varainhan-

kintaorganisaatio nimenomaan vapaaehtoistyölle ja vapaaehtoisjärjestöjen toiminnan tukemiseen, en pidä hyväksyttävänä sitä, että Raha-automaattiyhdistyksen varoja siirretään budjetin katteeksi.

Tämä asia on ollut eduskunnassa aikaisemminkin esillä. Ainakin kaksi kertaa eduskunta on yksissä tuumin palauttanut hallituksen järjestykseen ja edelleen edellyttänyt, että Raha-automaattiyhdistyksen varat jaetaan Raha-automaattiyhdistyksen esityksestä sosiaali- ja terveysministeriön päätöksellä.

Hallituksen esitykset n:ot 298 ja 299 sisältävät ensimmäiset lait, joissa esitetään uusia toimintoja rahoitettaviksi Raha-automaattiyhdistyksen varoilla.

Kun haluan nämä asiat laajempaan keskusteluun, niin pyydän asian pöydälle perjantaina pidettävään istuntoon.

Puhemies: Koska asiaa ei ole yksimielisesti päätetty lähettää valiokuntaan, on asia jäävä pöydälle. Kehotan seuraavia puhujia käyttämään puheenvuoron pöydällepanon ajasta.

Keskustelu pöydällepanosta julistetaan päättyneeksi.

Puhemies: Keskustelussa on ed. Törnqvist ehdottanut, että asia pantaisiin pöydälle seuraavaan täysistuntoon.

Selonteko myönnetään oikeaksi.

Ed. Törnqvistin ehdotus hyväksytään ja asia pannaan pöydälle seuraavaan täysistuntoon.

24) Hallituksen esitys n:o 299 laiksi näkövammaisten kirjastosta annetun lain väliaikaisesta muuttamisesta

Valiokuntaan lähettäminen

Puhemies: Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetettäisiin sivistysvaliokuntaan.

Keskustelu:

Ed. Törnqvist: Herra puhemies! Pyydän tämän asian pöydälle ensi perjantain täysistuntoon.

Puhemies: Koska asiaa ei ole yksimielisesti päätetty lähettää valiokuntaan, on asia

jäävä pöydälle. Kehotan seuraavia puhujia käyttämään puheenvuoron pöydällepanon ajasta.

Keskustelu pöydällepanosta julistetaan päättyneeksi.

Puhemies: Keskustelussa on ed. Törnqvist ehdottanut, että asia pantaisiin pöydälle seuraavaan täysistuntoon.

Selonteko myönnetään oikeaksi.

Ed. Törnqvistin ehdotus hyväksytään ja asia pannaan pöydälle seuraavaan täysistuntoon.

25) Hallituksen esitys n:o 301 laiksi kalastuslain 6 §:n muuttamisesta

Valiokuntaan lähettäminen

Puhemies: Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetettäisiin maa- ja metsätalousvaliokuntaan.

Keskustelu:

Ed. Louekoski: Herra puhemies! Eduskuntaan on saapunut hallituksen esitys voimassa olevan kalastuslain 6 §:n muuttamisesta. Lakiesityksen perusteluissa viitataan Eta-sopimukseen ja laki on tarkoitettu tulemaan voimaan samaan aikaan Eta-sopimuksen kanssa. Eta-varjon alla on tähän lakiesitykseen maa- ja metsätalousministeriön taholta sisällytetty sellaistaikin, mikä ei käsittäkseni millään tavalla ole sidoksissa Eta-sopimukseen. Eipä ole kaukana ajatus, että ministeri Pura, joka esityksen on esitellyt, yrittää näin uittaa eduskunnasta läpi läheisesti vain keskustalaiseen kalatalouspolitiikkaan liittyviä tavoitteita.

Vastaava esitys oli esillä jo edellisen hallituksen aikana. Silloin se torjuttiin valtioneuvostossa asian mahdottomuudelle hieman jopa naureskelun.

Kalastuslain 6 § on merkityksellinen niin ammattimaista kalastusta harjoittaville kuin virkistykseen kalastaville kansalaisille. Sen 1 momentti takaa jokamiehenoikeuden kalastamiseen kylärajain ulkopuolisella merialueella aina Suomen kalastusvyöhykkeen ulkorajaan saakka. Lisäksi samalla alueella on muiden Pohjoismaiden kansalaisilla oikeus kotitarve- ja virkistyskalastukseen. Jos nyt esitetty muutos jäisi vain siihen 1 momenttiin tehtävään lisäykseen, jonka

mukaan sanat "Suomen kansalaisella" korvataisiin sanoilla "Suomessa vakinaisesti asuvalla Euroopan talousalueeseen kuuluvan valtion kansalaisella", asia olisi riittävä Eta-sopimuksen huomioon ottava korjaus. Enpä usko, että merialueillamme tästä joukosta syntyisi mitään suurempaa ruuhkaa.

Lakiesitykseen on kuitenkin liitetty kalastuslain 6 §:ään tuleva lisäys, 4 momentti, jonka mukaan ammattimaiseen kalastukseen tarkoitettuja pyydyksiä saavat 1 momentissa tarkoitettulla vesialueella käyttää vain ammattikalastajat. Edelleen esityksen mukaan näiden pyyntivälineiden määrittely tapahtuisi asetuksella.

Juuri tämä esityksen kohta on aika eriskummallinen. Lailla annettaisiin valtuudet pyydysrajoitusten määräämiseen asetuksella. Asia jäisi toisin sanoen kokonaan näinkin tärkeässä asiassa eduskunnan välittömän kontrollin ulkopuolelle.

Tämä 4 momentti on ollut kalaveden omistajien ja ammattikalastajien etujärjestönä toimivan ja, kuinkas muuten, oikeusministeri Pokan johtaman Kalatalouden keskusliiton tavoitteena vuosikautia. Nyt se sitten on, ilmeisestikin kokoomuksen vihdoin taivuttua esityksen taakse, täällä käsiteltävänä. Ministeri Pura tosin lupasi joitakin aikoja sitten virkistyskalastusta harjoittavien kalastajien järjestöjen edustajille, ettei tällaista esitystä eduskunnalle lainkaan esitellä.

Hallituksen perusteluissa on nyt yksiselitteisesti todettu, että lakiesityksessä tarkoitetaan ammattikalastajalla henkilöä, jonka verotettavista tuloista vähintään 30 prosenttia on saatu kalastuksesta. Vastaavaa määrittelyä käytetään valittaessa henkilöitä, joille myönnetään kalastustulolain mukaisia tukia. Näin putoavat pois kaikki tätä pienemmän tulo-osuuden kalastuksesta keräävät rannikon ja saariston ammattimaista kalastusta harjoittavat kalastajat, siis hekin, joilla monella ei ole osuutta ja mahdollisuutta kalastaa amatteurin kylärajan sisäpuolisilla kalastuskuntain tai yksityisten omistamilla vesillä, vaan joille ns. valtion vedet ovat tarjonneet mahdollisuuden tarpeelliseen ansionhankintaan. Ne taas, jotka jo omistamiltaan vesiltä saavat tuon 30 prosenttiin tarvittavan kalastustulon, voivat edelleen jatkaa kalastustaan myös kylärajain ulkopuolella.

Lakiesitykseen sisältyvä kalastavan väestön viipalointi — vai pitäisikö asiayhteydestä johtuen sanoa fileointi — ei todellakaan ole tarkoituksenmukaista. Puheet harrastuskalastuksen te-

hosta ja liian suurista saaliista ovat hämäystä, sillä alle 30 prosentin kalastustulo-osuuden saaliinsa myynnillä hankkivat kalastajat ovat kalastusasetuksen mukaan myös ammattimaista kalastusta harjoittavia kansalaisia, ei harrastajia. Heille tehokkaiden pyyntivälineiden käyttö on myös välttämättömyys.

Huonoa lainvalmistelua osoittaa, että rannikon ja saaristomme kehittyvää kalastusmatkailua ei ole otettu huomioon esitystä laadittaessa. Vuosikaudet on puhuttu siitä, että kylänrajain ulkopuolelle ei voida viedä virkistyskalastusta harrastamaan muita kuin pohjoismaalaisia matkailijoita. Tämä tilanne siis jatkuisi edelleen. Eta-maista ja muuallakin Euroopasta, saati kauempaa, tulevia matkailijoita liikkuu Suomessa aikaisempaa enemmän. Nyt tulisi mahdollistaa heidän kalastusretkensä myös kylänrajain ulkopuolisille vesille. Tämä on nimenomaan rannikkoalueen matkailuelinkeinon harjoittajien edun mukaista.

Monesti kylänrajain ulkopuolisille vesille eivät kalastusmatkailuyrittäjät ole edes saaneet lupaa viedä asiakkaitaan. Heille olisi tärkeää saada asia järjestykseen, mutta näyttää siltä, ettei edes ministeri Rehn, saaristoasiain neuvottelukunnan puheenjohtaja, ole kantanut tästä asiasta huolta, vaikka olen ymmärtänyt, että hänen tähän luottamustoimeensa liittyvistä asioista se on eräs keskeisimpiä.

Tässä yhteydessä — on ehkä virkistyskalastajien harmiksi — todettava, että ne saaliit, joita näillä turistikalastusretkillä saadaan, ovat hyvin pieniä. Ne eivät sekoita ammattikalastajien toimentuloa, puhumattakaan kalamarkkinoista, juuri lainkaan.

Valiokuntakäsittelyn aikana on mielestäni huolehdittava siitä, että esitys korjataan kalastuksessamme ja kalavesillämme vallitsevan tilanteen tasalle, ja vähintäänkin sellainen valtuutus, jonka pykälän sisältö nyt antaa, on laista poistettava.

Ed. E n e s t a m : Herra puhemies! Viitaten ed. Louekosken puheenvuoroon haluan ensin muistuttaa siitä, että jo edellisessä hallituksessa, jolloin tämä asia oli esillä, oli kysymys nimenomaan 20 lohiverkosta, 200 lohikoukusta. Tässä nyt esitettyssä laissa on jo sovittu 25 lohiverkosta ja 250 koukusta ihan riippumatta siitä yltääkö kyseinen henkilö tähän 30 prosenttiin. Jos näin isolla määrällä kalastetaan, niin luulenpa, että innokkainkin virkistyskalastaja saa tarpeensa tyydytetyksi.

Ed. L o u e k o s k i : Herra puhemies! Epäilen ed. Enestamin käsitystä siitä, mikä riittää ja mikä ei. Saattaisin hyvin yhtyä tähän käsitykseen, mutta minäpä luen tämän esityksen ed. Enestamille: "Ammattimaiseen kalastukseen tarkoitettuja pyydyksiä saavat 1 momentissa tarkoitettulla vesialueella käyttää vain ammattikalastajat. Ammattimaiseen kalastukseen tarkoitetuista pyydyksistä säädetään tarkemmin asetuksella." Ei siinä puhuta 25 lohiverkosta.

Meillä saattaa joskus olla hallitus, jonka kalastuksesta vastaava ministeri saa päähänsä määrätä, että katiska on ammattikalastajan pyydys, ja jos tämä menee asetuksessa läpi, se on virkistyskalastajilta sen jälkeen kielletty. Tämä on luvattoman avoin pykälä. Ei missään tapauksessa sellaista voida hyväksyä.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Puhemiesneuvoston ehdotus hyväksytään ja asia lähetetään maa- ja metsätalousvaliokuntaan.

26) Hallituksen esitys n:o 302 laeiksi tavaramerkkilain sekä yhteismerkklain 1 §:n muuttamisesta

lähetetään puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti talousvaliokuntaan.

27) Hallituksen esitys n:o 303 laiksi työntekijäin eläkelain 9 §:n poikkeuksellisesta soveltamisesta vuonna 1993 sekä laiksi työntekijäin työeläkemaksum huomioon ottamisesta eräissä päivärahoissa

Valiokuntaan lähettäminen

P u h e m i e s : Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetettäisiin sosiaali- ja terveysvaliokuntaan, jolle perustuslakivaliokunnan on annettava asiasta lausunto.

Keskustelu:

Ed. S t e n i u s - K a u k o n e n : Herra puhemies! Juuri tähän esitykseen sisältyy TEL-indeksin pudottaminen lain mukaisesta 1,9 prosentista 0,4 prosenttiin. Tästä asiastahan jo puhuin sosiaaliturvamaksujen yhteydessä. Tässä yhteydessä haluan kiinnittää huomiota vielä säätämisjärjestykseen.

Hallitus väittää, että tällä ei heikennetä kenenkään toimentulon lakisääteistä perusturvaa,

ja sen vuoksi sanoo, ettei tätä voida jättää lepäämään. Kuten äsken totesin, hallitus ei ole uskaltanut tuoda tänne indeksikorotusten leikkausesityksiä, koska ne heikentävät toimeentulon lakisääteistä perusturvaa ja ne voitaisiin äänestää lepäämään. Sen takia hallitus kiersi niiden leikkaukset esittämällä eläkeläisten sairaus- ja kansaneläkemaksua korotettavaksi. Tässä on tasan samasta asiasta kysymys. Tässä leikataan indeksikorotusta. Totta kai se heikentää toimeentulon lakisääteistä perusturvaa, koska hinnat ovat tänä vuonna nousseet. Jotta toimeentulo ei heikkenisi, tarvitaan indeksikorotukset, jotta se ensi vuonna olisi samalla tasolla kuin tänä vuonna. Jos indeksiä leikataan, se merkitsee mielestäni ilman muuta sitä, että sillä toimeentulon lakisääteistä perusturvaa heikennetään. Toivon, että perustuslakivaliokunta tämän asian selvittää.

Mielestäni on aika erikoista, kun lukee näitä hallituksen säätämisyjärjestysperusteluja. Nämä ovat aivan ihmeellisiä. Näissä joka ikisessä koetellaan kepillä jäätä, menisikö tämä nyt eduskunnasta läpi. Perustuslakivaliokunnalla on varmaan työ ja tekeminen siinä, että se pystyy jokaiseen asiaan erikseen ottamaan kantaa. Mielestäni tämä hallituksen linja, että kaikki asiat yritetään selittää niin, että ne voidaan tehdä, vaikka tässä on kuitenkin jonkunlaiset pelisäännöt jo luotu, miten asioita voidaan käsitellä, on hallitukselta varsin kyseenalaista politiikkaa.

Ed. A i t t o n i e m i : Herra puhemies! Ei viitisä olla ilkeä näin yön myöhäisinä tunteina, mutta en voi olla huomauttamatta taas kerran ed. Stenius-Kaukoselle. Kyllä varmaan tiedätte, mistä. Tehän juotte nyt omaa myrkyänne, kun menitte aikanaan antamaan hallitukselle kaiken vallan lepäämäänjättämissäännösten kumoamisen kautta. Minä en, ed. Stenius-Kaukonen, käyttäisi ollenkaan tuollaisia puheenvuoroja tästä asiasta, koska itse olette antaneet kaiken vallan. Nyt vain ihmetellään ja katsellaan, mitä ed. Zyskiewicz päättää perustuslakivaliokunnassa, onko perusturvaa vai eikö ole.

Ed. S t e n i u s - K a u k o n e n : Herra puhemies! Ed. Aittoniemi tietää varsin hyvin, että vaikka kaikki vasemmistoliiton edustajat olisivat äänestäneet sitä esitystä vastaan, niin sehän olisi mennyt läpi. Ed. Aittoniemi aivan turhaan hurskastelee tällä asialla.

Viittasin nimenomaan siihen toiseen esityseen, jota hallitus ei uskaltanut tänne tuoda,

tämä indeksikorotuslaki. Tässä on kysymys tarkalleen samoista indeksikorotuksista, jotka nyt yritetään viedä eläkeläisiltä ja myös kaikilta päivärahan saajilta pois. Tässäkin esityksessä on kysymys yli 700 miljoonasta markasta eläkeläisten kohdalla ja sen lisäksi 340 miljoonasta markasta päivärahaetuuksien saajien kohdalla.

Muistutan ed. Aittoniemeä niin kuin muitakin siitä, minkä jo toin esille, että kun hallitus ei esitä indeksikorotusten leikkaamista, niin se vie saman rahan vielä korkojen kanssa korottamalla veronluonteista maksua eli kansaneläke- ja sosiaaliturvamaksuja. Ed. Aittoniemeä ei auta yhtään se, vaikka voisi esittää joka ikisen näistä esityksistä lepäämään, koska hallituksella on konstit tuoda tänne lisäveroja niin paljon kuin se katsoo aiheelliseksi. Samat rahat hallitus saa nyt ja olisi saanut aikaisemmin pois verojen korotuksilla.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Puhemiesneuvoston ehdotus hyväksytään ja asia lähetetään sosiaali- ja terveysvaliokuntaan, jolle perustuslakivaliokunnan on annettava asiasta lausunto.

28) Hallituksen esitys n:o 304 laiksi työntekijäin eläkelain väliaikaisesta muuttamisesta annetun lain muuttamisesta sekä eräksi siihen liittyviksi laeiksi

lähetetään puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti sosiaali- ja terveysvaliokuntaan.

29) Hallituksen esitys n:o 305 laiksi työllisyyslain muuttamisesta

Valiokuntaan lähettäminen

P u h e m i e s : Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetettäisiin työasiainvaliokuntaan, jolle perustuslakivaliokunnan on annettava asiasta lausunto.

Keskustelu:

Ed. T e n n i l ä : Herra puhemies! Työllisyyslain romutus on niin suuren luokan asia, että kun siitä käydään lähetekeskustelu, paikalla on syytä olla valiokunnan ja eduskunnankin laajasti. Siksi ehdotankin, että asia jätetään pöydälle ensi perjantain istuntoon.

Puhemies: Kun asiaa ei ole yksimielisesti päätetty lähettää valiokuntaan, on asia jäävä pöydälle. Kehotan seuraavia puheenvuoron käyttäjiä lausumaan mielensä pöydällepanon ajankohdasta.

Keskustelu pöydällepanosta julistetaan päättyneeksi.

Puhemies: Keskustelussa on ed. Tennilä ehdottanut, että asia pantaisiin pöydälle seuraavaan täysistuntoon.

Selonteko myönnetään oikeaksi.

Ed. Tennilän ehdotus hyväksytään ja asia pannaan pöydälle seuraavaan täysistuntoon.

30) Ed. Vistbackan ym. lakialoite n:o 41 tuloverolaiksi

Valiokuntaan lähettäminen

Puhemies: Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetettäisiin valtiovarainvaliokuntaan.

Tämän asian yhteydessä sallitaan keskustelu myös päiväjärjestyksen 31)–34) asiasta.

Keskustelu:

Ed. Vistbacka: Herra puhemies! Myöhäisestä ajankohdasta huolimatta aion käyttää ihan lyhyen puheenvuoron lakialoitteesta, joka on tarkoitettu rinnakkaislakialoitteeksi hallituksen esitykselle n:o 200 näiltä valtiopäiviltä, joka koskettaa tuloverolakimuutosta. Kuten arvoisa puhemies totesi, tähän lakialoitteeseen liittyy neljä muutakin lakialoitetta, eli nämä täydentävät tätä lakialoitetta eli elinkeinotulon verottamisesta annetun lain ja maatilatalouden tuloverolain sekä yhtiöveron hyvityksestä annettujen lakien muutosesitykset.

Olennaisin rakenteellinen muutos hallituksen tuloverolakiesitykseen tässä aloitteessa on avointen ja kommandiittiyhtiöiden verokohtelu. Hallituksen pääomatuloveroesityksestä poiketen esitetään, että edellä mainittujen yhtiöiden osalta otettaisiin käyttöön nk. aitamalli, jossa henkilöyhtiöiden verotus tulisi pitkälti yhdenmukaiseksi osakeyhtiöiden kanssa. Niin kutsutun aitamallin mukaan henkilöyhtiöissä pidätettävään tuloon kohdistuu yhteisöverokannan mukainen vero ja osakkaita verotetaan vain yhtiöstä nostetusta tulosta. Tämä malli kohtelee pieniä työval-

taisia yrityksiä, jollaisia avoimet ja kommandiittiyhtiöt juuri ovat, olennaisesti oikeudenmukaisemmin kuin hallituksen veromalli.

Hallituksen esitys merkitsee käytännössä avointen ja kommandiittiyhtiöiden verotuksen kiristymistä tilanteessa, jossa pienet yritykset kamppailevat velkojen ja huonon kannattavuuden kanssa. Lisäksi on otettava huomioon se, minkälaisia rasituksia työvaltaisilla pienillä yrityksillä tällä hetkellä on, eli nk. yhteiskunnan elatusapumaksut ovat erittäin korkeita. Niitä lakiautomaatiikan mukaan joudutaan korottamaan sitä enemmän, mitä enemmän meillä on työttömiä, eli työttömyysvakuutusmaksuja joudutaan sen mukaisesti nostamaan niin kuin viime aikoina, tämän ja edellisen vuoden aikana, useaan eri otteeseen on jouduttu tekemään.

Luovutustappiota koskeviin säännöksiin lakialoitteessa esitetään muutosta niin, että myös oman asunnon luovutustappio hyväksytään hallituksen esityksestä poiketen. Asuntojen hintojen romahdettua vielä kolme vuotta sitten vallinneesta tasosta jopa puoleen ovat monet joutuneet myymään pakon edessä asuntonsa tuntuvalta tappiolla. Mielestäni on kohtuutonta, ettei tällaista tavallisen kansalaisen elämän suurinta hankintaa tappion tullessa hyvitettäisi verottajan toimesta.

Arvoisa puhemies! Lakialoitteessa esitetään myös muutamia muita pieniä korjauksia verrattuna hallituksen esitykseen tuloverolaiksi. Tällaisia ovat mm. hankintatyön verovapaan ylärajan nostaminen 150 kuutiometriin eli pitäytymisen nykyisessä. Keksijäpalkkioiden verovapautta esitetään aina 50 000 markkaan asti. Tästä on useita puhelinsoittoja tullut nimenomaan sen osalta, että nykyinen järjestelmä ei aktivoi ihmisiä ja nimenomaan niitä, jotka pyrkivät tekemään keksintöjä lähinnä yrityksissä. Lisäksi on työmarkkinajärjestöjen jäsenmaksujen verovähennysoikeuden poistaminen sekä vapaaehtoisten eläkevakuutusmaksujen vähennysoikeuden supistaminen hallituksen esittämästä määrästä.

Vastaavasti lakialoitteessa esitetään nostettavaksi sosiaalisia vähennyksiä aikaisemman korotuksen jälkeisen inflaatiokertymän verran eli 10 prosentilla. Kuten tiedetään, nämä vähennykset ovat olleet useita vuosia korottamatta. Voi todeta, että kunnallis- ja valtionverotuksen invalidivähennys ja valtionverotuksen elatusvelvollisuusvähennys ovat pysyneet saman suuruisina pitkään, ja niitä esitetään korotettavaksi tuntuvammin. Kunnallisverotuksen eläketulovähennyksen laskentakertoimen muutoksella

pyritään siihen, että myös kunnallisverotuksessa noin 3 000 markan kuukausittainen eläke olisi verovapaa. Myös kunnallisverotuksen opintorahavähennyksen ylittävän osuuden vähennyksen alennusprosenttia esitetään lievennettäväksi hallituksen esittämästä 50 prosentista 25 prosenttiin.

Verovelvollisen ja hänen perheensä vakituisen asunnon hankkimiseen tai peruskorjaukseen tarkoitetun lainan tai opintolainan koroista tehtäväksi esitettyä ylimääräistä korkovähennystä esitetään muutettavaksi siten, että siirtymäkausi pitenee hallituksen esittämästä viidestä vuodesta seitsemään ja vähennyksen osuus koroista olisi noin kaksinkertainen hallituksen esittämään tasoon verrattuna. Lisäksi vaadittavaa ansiotulon vähimmäismäärää täyden vähennysoikeuden saavuttamiseksi esitetään alennettavaksi ja 45 000 markkaa ylittävien korkojen alenema esitetään poistettavaksi.

Nämä muutosesitykset tähtäävät siihen, että lukuisat asuntolainojensa takia ylivelkaantuneet ja ylivoimaisten korkokulujen kanssa painiskelevat verovelvolliset saisivat seitsemäksi vuodeksi helpotusta lainan hoidon nettomenoihin. Viidesä vuodessa ei vallitseva asuntolainasuma vielä ehdi nykyisillä lainaehdoilla purkaantua.

Herra puhemies! Edellä aiivan lyhyesti esitellynä lakialoite n:o 41. Päiväjärjestyksen seuraavat asiat, kuten arvoisa herra puhemies totesi, eli lakialoitteet n:ot 42 — 45 täydentävät nyt esitellyssä olevaa lakialoitetta siltä osin, mitä muutoksia ja seurauksia tämä lakiesitys näihin aiheuttaisi ns. aitamallin toteuttamisen vuoksi.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Puhemiesneuvoston ehdotus hyväksytään ja asia lähetetään valtiovarainvaliokuntaan.

Lähetetään puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti valtiovarainvaliokuntaan:

31) Ed. Vistbackan ym. lakialoite n:o 42 laiksi elinkeinotulon verottamisesta annetun lain muuttamisesta

32) Ed. Vistbackan ym. lakialoite n:o 43 laiksi yhtiöveron hyvityksestä annetun lain muuttamisesta

33) Ed. Vistbackan ym. lakialoite n:o 44 laiksi maatilatalouden tuloverolain muuttamisesta

34) Ed. Vistbackan ym. lakialoite n:o 45 laiksi verotuslain muuttamisesta

35) Ed. Ukkolan lakialoite n:o 46 laiksi video- ja muiden kuvaohjelmien tarkastamisesta annetun lain kumoamisesta

Valiokuntaan lähettäminen

P u h e m i e s : Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetettäisiin sivistysvaliokuntaan.

Tämän asian yhteydessä sallitaan keskustelu myös päiväjärjestyksen 36) asiasta.

Keskustelu:

Ed. U k k o l a : Herra puhemies! Lakialoitteiden tekeminen on sen verran monimutkaista, että en ole keksinyt muuta keinoa kuin käyttää moottorisahaa eli esittää tiettyjä huonoja lakeja kumottavaksi. Siitä huolimatta haluan käyttää puheenvuoron nimenomaan elokuvien tarkastuksen eli ennakkosensuurilain takia, koska samalla, kun esitetään lakeja kumottavaksi, tarvitaan tilalle jonkinlainen järjestelmä lastensuojellusten syiden takia.

Videolaki, joka on säädetty perustuslain säätämisyjärjestyksessä vuonna 86 ja tuli voimaan vuonna 87, on kieltolaki, joka on osoittautunut toimimattomaksi sen takia, että sitä ei kerta kaikkiaan pystytty valvomaan. Kun muistaa, missä ajankohdassa se tehtiin, samaan aikaan suurin piirtein säädettiin Kolmostelevisio. MTV ja Yleisradio olivat hyvin huolissaan mainostuloistaan ja samalla pelkäsivät, että videomarkkinat vievät niiltä katselijoita ja samalla tavalla mainostuloja. Se oli osasy syy myös kieltolain säätämiseen.

Molempien lakien kumoamista perustellaan hallitusmuodon 10 §:llä, joka koskee sananvapautta ja kieltää ennakkosensuurin, ja molemmissa ennakkosensuuri on.

Nimenomaan videolain pahin puute tai vitsaus on ollut se, että se on synnyttänyt pimeät porno- ja väkivaltaelokuvamarkkinat, jollaisia ei ole missään muualla länsimaissa, lukuun ottamatta ehkä Englantia. Viime viikonvaihteessa olin elokuvapäivillä Kemissä. Siellä nuoret lähinnä kauhuelokuvien harrastajat totesivat, että heillä toimii erinomaisesti eräänlainen maanalainen verkosto, jolla myydään, ostetaan ja vaihdetaan sellaisia elokuvia, joita tällä hetkellä ei saa lainata videoliikkeistä.

Eduskuntakäsittelyssä tullut eduskunnan nimenomainen tahto, että videoliikkeissä ei saisi myydä tai välittää alle 18-vuotiailta kiellettyjä elokuvia, on aiheuttanut juuri pimeät markkinat. Erinomainen asia olisi, jos tästä päästäisiin eroon, koska tällä hetkellä video mediana on erilaisessa asemassa kuin esimerkiksi televisio tai elokuvat. Televisiossa esitettäviä elokuvia ei tarvitse edes tarkistaa Elokuvatarkastamossa toisin kuin elokuvateattereissa ja videoliikkeissä välitettävät elokuvat.

Joka tapauksessa me tarvitsemme tietenkin jonkinlaisen sääntelyn siihen, että alaikäisten käsiin ei pääse sopimattomia elokuvia. Olen esittämässä jossakin vaiheessa todennäköisesti suullisen tai kirjallisen kysymyksen muodossa sellaista järjestelmää, että automaattisesti kaikki elokuvat olisivat kiellettyjä alle 16-vuotiailta. Jos siihen halutaan leima eli poikkeus, se kävisi jonkin tietynlaisen tarkastusorganisaation läpi, eli sama systeemi kuin tällä hetkellä toimii Amerikassa. Siellä ikäraja on vain 15 vuotta. Sen sijaan muuhun sisältöön ja välittämiseen ei valtiolta puuttuisi.

Toinen mahdollisuus on mennä päätoimittajavastuuseen. Tällä hetkellähän päätoimittaja vastaa siitä, minkälaista aineistoa julkaisee lehdessään. Jälkikäteen joutuu rikos- ja muidenkin lakien perusteella vastuuseen. Sen sijaan etukäteen lehtiä ei sensuroida. Samanlainen systeemi voitaisiin aivan hyvin videoihin ja elokuviin kehittää. Rikoslain perusteella välittäjät ja myyntiorganisaatiot tietyn järjestelmän perusteella joutuisivat jälkikäteen vastuuseen siitä, jos ne levittävät sopimatonta, rikolliseksi luonnehdittua kamaa elokuvateattereissa ja videoliikkeissä.

Tähän asiaan, nimenomaan videolakiin, joka on kääntynyt itseään vastaan, eli todellisuus ei vastaa sitä, mitä tällä lailla on tarkoitettu, on puuttunut viestintätutkija Lars Erik Nyman. Hän ihan oikein sanoi, että videon katsoja tekee tietoisia valintoja, sen sijaan että televisiosta tulee elokuvaa ja kuvaa tietynä virtana, jota ei välttämättä katsota. Eli lapset joutuvat mielestäni paljon herkemmin televisioväkivallan kohteeksi kuin mahdollisesti videoväkivallan kohteeksi. Tulevaisuudessakin pitää olla niin, että alaikäisille ei myydä porno- eikä väkivaltavideoita.

Joka tapauksessa tämä on mielestäni hyvin tärkeä asia. Nykyisessä yhteiskunnassa aikuisensuuri on toimimaton käsite. Sen vuoksi, herra puhemies, olen nämä lakialoitteet laatunut.

Ed. L a a k k o n e n : Arvoisa herra puhemies! Olen syvästi pettynyt siihen, että ed. Ukko-la on tällä kertaa purkanut tarmokkuutensa näin ikävällä tavalla, jota osoittavat hänen lakiehdotuksensa elokuvien tarkastuksesta annetun lain ja video- ja muiden kuvaohjelmien tarkastamisesta annetun lain kumoamiseksi.

Vuonna 1986 on eduskunta hyväksynyt useiden kansanedustajien toivomusten mukaisesti videolain, koska eduskunta on ollut huolestunut videon kautta koteihin tulvivasta väkivallasta. Lain yleisperustelut alkavat seuraavasti. "Varsin suuri yksimielisyys vallitsee siitä, että väkivaltaviihteen ja erityisesti sen karkeimpien muotojen leviäminen videotekniikan välityksellä on voitava estää. Huolestuneisuutta on aiheuttanut erityisesti tieto siitä, että väkivaltakuvausten jatkuvalla katselulla voi olla vahingollisia vaikutuksia ainakin lapsiin ja nuoriin." Edelleen: "Tavoite, johon ennakkotarkastuksella pyritään, yleisön ja erityisesti nuorten ja lasten suojaaminen väkivaltaviihteen katselemisesta aiheutuvilta haitoilta, on kuitenkin niin tärkeä, että ennakkotarkastuksen käyttöön ottamiselle katsotaan kuitenkin olevan riittävästi perusteita." Eduskunnassa on ollut silloin viisaita ja vastuullisia kansanedustajia, jotka ovat ajatelleet pelkästään lasten ja nuorten etuja säätäessään tuon lain.

Mannerheimin Lastensuojeluliitto on vuonna 1985 julkaissut kirjasen Tv-väkivaltaja aggressio Mirja Kalliopuksen toimittamana. Kirjassa käsitellään tv-väkivallan ja aggressiivisen käyttäytymisen suhteita käyttäen pohjana sekä Suomessa että muualla maailmalla tehtyjä lukuisia tutkimuksia. Jo vuonna 1972 on todettu, että amerikkalaiset lapset viettävät enemmän aikaa tv:n ja videoiden ääressä kuin koulun penkillä. Water-sin ja Malamudin tutkimuksen mukaan vuodelta 1975 keskiverto 16-vuotias tv:n katselija on nähnyt elämänsä aikana jo 13 000 murhaa omassa kodissaan. Samaa voidaan sanoa suomalaisista lapsista, ehkä nykyisin vielä suuremmassa määrin.

Tv- ja videoväkivallalla on todettu olevan sekä lyhytkestoisia että pitkäkestoisia vaikutuksia. Siksi on tehty sekä pitkittäisiä että poikittaisia tutkimuksia väkivallan vaikutuksista katselijaan ja hänen kauttaan yhteiskuntaan. Kokeelliset tutkimukset osoittavat, että runsas väkivallan katsominen aiheuttaa jopa normaalliväestössä aggressiivisen käyttäytymisen lisääntymistä. Selvää näyttöä on myös tapauksista, joissa murhaan ja itsemurhaan on katsottu vaikuttaneen vasta katsottu väkivaltainen

tv-dokumentti tai dramaattinen mielikuvitustarina.

On myös tutkittu tv- ja videoväkivallan vaarallisuutta ja jäljiteltävyyttä. Liebertin tutkimuskooste vuoteen 1973 mennessä tehdyistä tutkimuksista, joissa on tutkittu 10 000 lasta ja nuorta, osoittaa, että mitä enemmän lapsi on katellut väkivaltakohtauksia, sitä aggressiivisempi hän on asenteiltaan ja käyttäytymiseltään. Monelle lapselle väkivalta on muodostunut päivittäiseksi terveysriskiksi. Näin vuonna 1973, mutta varmasti tänä aikana vielä suuremmassa määrin.

Tunnetusti lapset etsivät itselleen käyttäytymismalleja, joita jäljitellään. Mallia jäljitellään, olkoonpa malli sitten filmin tarjoama malli tai elävän elämän malli, lapsi- tai aikuismalli. Samaistumisen filmien sankareihin on monissa tutkimuksissa todettu vahvistavan filmien vaikutusta. Monessa kodissa eivät lapset äidin ja isän kiireisen elämäntavan vuoksi saa enää selvää, vahvaa isän ja äidin mallia. Siksi mallia etsitään sitten elokuvista ja videoilta ja seuraukset voivat olla hyvin tuhoisat.

On siis selvästi todistettu, että väkivaltaohjelma lisää aggressioita. Tutkimuksin on myös osoitettu, että aggressiiviset lapset pitävät väkivaltaohjelmista. Tällöin joudutaan yhä pahempaan noidankehään, joka johtaa vain ikäviin seuraamusvaikutuksiin. Pojat katsovat enemmän väkivaltafilmejä kuin tytöt, mutta iän mukana katsele lisääntyä sekä pojilla että tytöillä. On osoitettu, että tv- ja videoväkivalta ruokkii mielikuvitusta ja lapsi sallii itsensä samaistua aggressiiviseen tv:n ja videon antamaan malliin. Mitä nuorempi henkilö on kysymyksessä, sitä voimakkaampaa on samaistuminen.

Aggressiivisuuden on todettu johtuvan myös muiden torjunnasta. Toveripiirissä epäsuosioon joutunut lapsi viettää enemmän aikaa tv:n ääressä ja katsoo enemmän väkivaltafilmejä kuin muut lapset.

Väkivaltaohjelmien ja aggressiivisuuden välillä on siis selvä yhteys, joka on todettu samalla tavalla kaikissa maailman kolkissa tutkimusten yhteydessä. Väkivaltaviidhe voi tutkimusten mukaan voimistaa ajan oloon kehittyvän yksilön käyttäytymispiirteitä kielteiseen suuntaan.

Väkivallan hyväksyminen katseltavaksi ja käyttäytymismalliksi merkitsee sitä, että yksilö on muuttanut arvojärjestelmäänsä. Perinteisestä väkivallan tuomittavuudesta on luovuttu ja on omaksuttu uusi moraalinen arviointi. Aggressiota ihannoidaan ja toisen fyysinen ja psyykinen

loukkaaminen sallitaan ja hyväksytään. Fantasiatkin tulevat aggressiovoittoisemmiksi.

Fysiologisiin mittauksiin on todettu, että runsas väkivaltaohjelmien katselu turruttaa lapset väkivallantekoihin. He oppivat pitämään väkivaltaa arkielämän todellisuutena. Raakakaan väkivalta ei herätä heissä enää voimakkaita reaktioita. Lapset hyväksyvät esimerkiksi tappelun luonnollisena tapahtumana. Tappelun lopettaminen ja toisten auttaminen eivät kiinnosta.

Arvoisa herra puhemies! Edellä mainitun perusteluin olen halunnut osoittaa lukuisiin tutkimuksiin viitaten, että tv- samoin kuin videoväkivallan runsas katsele lisää katsojan aggressiivisuutta. Aggressiiviset yksilöt katsovat kaikkein mieluummin juuri väkivaltaohjelmia, mitkä ruokkivat lisää mahdollisesti jo vääristyneitä asenteita. Näin ollaan jo yksilötasolla hyvin liukkaalla tiellä. Henkilö alkaa jäljitellä omassa käyttäytymisessään väkivaltaisista malleista ja hyväksyy tietoisesti väkivallan ongelmien ratkaisutapana. Mielikuvat muuttuvat aggressiivisemmiksi, katsoja turtuu väkivallan näkemiseen, minkä seurauksena yksilö alkaa hyväksyä aggression luonnollisena ongelmanratkaisukeinona ja sallii henkilöiden vahingoittavan toisiaan puuttumatta tapahtumien kulkuun. Väkivaltaa katsovat lapset sekoittavat helposti fantasiat ja todellisuuden.

Ohjelmapolitiikalla ja ennakotarkastuksilla voidaan väkivaltaisimmat tv-filmit ja videofilmit sensuroida. Tähän ovat tähänneet voimassa olevat lait, jotka ed. Ukkola haluaa kumota.

Ed. Ukkola mainitsee lakialoitteessaan: "Meillä on sananvapaus, mutta ei katsomisen vapautta." Jos meillä ei olisi mitään ennakotarkastusta elokuvilla eikä videoilla, mielestäni meillä vallitsisi silloin täysin vastuuton vapaus. Hän jatkaa: "Lasten osalta vastuu jää kodeille." Ed. Ukkola ei varmaan ole tullut ajatelleeksi sitä, että yhä useampi lapsi ja nuori viettää yhä suuremman osan päivästänsä tv:n ja videoiden äärellä vanhempien ollessa poissa. Silloin hän vierittää vastuun lapsille itselleen, jotka eivät pysty vastuuta kantamaan, eikä se heille myöskään kuulu.

Varmaan on totta, mitä ed. Ukkola sanoi lain kiertämisestä. Mutta tarkastuksen tiukentamisesta sanoo toinen lakivaliokunta mietinnössään seuraavasti: "Valiokunta pitää edelleen tärkeänä, että opetusministeriö ja tarkastusviranomaiset seuraavat ennakotarkastuksen vaikutuksia video- ja muiden kuvaohjelmien tarjontaan. Jos

lain tavoitteet eivät toteudu, tulisi harkita lain-säädännön muuttamista esimerkiksi siten, että tarkastamisvelvollisuus koskisi myös tukku-kauppaa, tai siten, että video- ja muiden kuvatal-lenteiden levittäminen saatettaisiin luvanvarai-seksi elinkeinoksi."

Minä henkilökohtaisesti kannatan sitä, että lakia tarkennettaisiin niin, että tarkastamisvel-vollisuus koskisi myös tukkukauppaa.

Toivon, että näitä lakialoitteita ei oteta käsit-telyyn eikä hyväksytä.

Ed. A i t t o n i e m i : Herra puhemies! Kun ei viitsi tähän aikaan istua täällä mitään puhumat-ta, niin täytyy käyttää nyt puheenvuoro.

Minä en halua mitenkään pahoittaa ed. Laak-kosen mieltä. Olin itse aikanaan "kakkoslaissa", kun lakia käsiteltiin, ja jo silloin toin selkeästi sen näkemyksen, että Suomessa ei saada aikaan sellaista virkamiestarkastusta, joka estäisi sel-laisten videoiden tulemisen markkinoille, joiden katsominen ei ole suotavaa. Ja näin on käynyt. Toisin sanoen laki on ehkä hyvä, mutta alusta alkaen on käynyt niin, että sitä ei ole pystytty valvomaan. Kaiken lisäksi suuri osa videoista tulee sellaisia teitä, jotka eivät kosketa lainkaan tarkastuskontrollia.

Minä en halua, että laki kumottaisiin. Ol-koon se siellä, kun siellä on kaikenlaisia muita-kin lakeja, mutta se on tavallaan menettänyt merkityksensä, koska kontrolli Suomessa ei toimi, ja se nähdään tietysti julkisissa tiedotus-välineissä. Minä kuitenkin sanon, ed. Laakkonen, että ei kaikki väkivalta ole vahingollista. Jo silloin toisessa lakivaliokunnassa todettiin, että riippuu sisällöstä ja tarkoituksesta. Esi-merkiksi sellainen elokuva videona kuin Kum-misetä on äärettömän väkivaltaisen, mutta tut-kijat ovat sanoneet, että se ei herätä sellaisia reaktioita ihmisessä, myöskään lapsessa, joka pystyy seuraamaan jo juonta, koska väkivalta oleellisenä osana liittyy siihen niin luontevasti, että sillä on oma perustansa ja selityksensä. Mutta sitten on tietysti sellaisia, joissa ei ole mitään muuta kuin hakkaamisen tarkoitus. Tällaiset ovat tietysti vahingollisia, mutta vi-deolakiin pätee: On yksi lysti, onko se olemas-sa vai ei, se on menettänyt merkityksensä. Se on elävä ruumis tietyllä tavalla.

Ed. U k k o l a : Herra puhemies! Ei se ole yksi lysti sen takia, että tämän lain takia ovat monet hyvät elokuvat joutuneet pimentoon eli niitä ei saada kuin televisiosta silloin, kun televi-

sio suvaitsee niitä näyttää. Kummisetä on yksi, joka on leikeltynä versiona tällä hetkellä saata-vissa videokasettina. On monta muuta hyvää elokuvaa. Stephen Kingin monien kirjojen pe-rusteella tehdyt elokuvat ovat sellaisia, joita ei tällä hetkellä saada videoliikkeistä.

En myöskään minä halua erityisemmin jär-kyttää ed. Laakkosen mielenrauhaa, mutta on laskettu, että pimeillä pornomarkkinoilla liikkuu tuhat videota ja ne kaikki tulevat postimyynnistä ulkomailta. Sitä minä nyt vain ihmettelen, miten me tämän saamme sääntelyyn ja virkamiesvallan piiriin. Se ei onnistu. Videolaki on siinä mielessä viheliäinen, että se on ihan turhaan olemassa ja on elokuvaharrastajia kiusaavaa sen takia, että monet hyvät elokuvat nyt sen takia jäävät kerta kaikkiaan pimentoon.

Ed. L a a k k o n e n : Arvoisa herra puhe-mies! Ed. Aittoniemelle haluaisin vastata, kun hän sanoi, että kaikki väkivalta ei ole vahingol-lista filmeissäkään. Olen samaa mieltä osittain, ja kun olen tutkinut tätä asiaa, niin on sanottu, että jos filmissä osoitetaan selvästi, että väkival-ta, mikä siinä on ollut, on typerää eikä ollenkaan hyväksyttävää, niin silloin katsoja saa todella sen kuvan, että väkivalta ei ole hyväksyttävää. Mutta valitettavan usein, yleensä melkein aina ei tällaista arvostelua filmin lopussa suinkaan tule, vaan väkivaltaa pidetään täysin hyväksyttävänä ja ihannoidaan väkivaltaisiksi sankareita. Sen ta-kia minä en voi yhtyä täysin ed. Aittoniemen mielipiteeseen.

Ed. Ukkolalle sanoisin, että joko videolaissa tai mietinnössä sanottiin, kun joku oli vedon-nut tähän samaan perusteeseen, että korkeata-soiset filmit jäävät pois, että raakaa väkivaltaa sisältävistä erittäin harvat filmit ovat korkeata-soisia. Siksi ei tule suurtakaan haittaa, jos nyt jokin filmi jää pois, koska niitä on erittäin vähän.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Puhemiesneuvoston ehdotus hyväksytään ja asia lähetetään sivistysvaliokuntaan.

36) Ed. Ukkolan lakialoite n:o 47 laeiksi elokuvi-en tarkastuksesta ja elokuvien tarkastuksen toi-mittamisesta annettujen lakien kumoamisesta

lähetetään puhemiesneuvoston ehdotuksen mu-kaisesti sivistysvaliokuntaan.

37) Valtiontilintarkastajain kertomus vuodelta 1991 (K 13)

Valiokuntaan lähettäminen

P u h e m i e s : Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetettäisiin valtiovarainvaliokuntaan.

Keskustelu:

Ed. M e t s ä m ä k i : Arvoisa puhemies, värderade talman! Eduskunnan nyt käsitellessä vuoden 1991 valtiontilintarkastajain kertomusta haluan kiinnittää huomiota kertomuksen eräisiin mielestäni keskeisiin asiakohtiin. Näkemykseni on tietenkin subjektiivinen ja joku toinen saattaa hyvällä syyllä pitää joitain muita asioita paljon tärkeämpinä.

Myöhäisestä ajankohdasta johtuen täällä ei ole monta edustajaa tätä asiaa käsittelemässä. Mutta keskeisintä kuitenkin on, että valtiontilintarkastajain kertomuksesta olisi apua kansanedustajan työssä niin valiokunnissa kuin muualakin. Jos näin on, kuten uskon, on työmme ollut juuri sitä, mitä hallitusmuodossa on edellytettykin.

Valtiontalouden keskeisin ongelma on parin viime vuoden aikana ollut valtion velan nopea kasvu. Sen rakenne on myös muuttunut yhä enemmän valuuttapainoiseksi. Valuuttamääräisen velan osuus oli tarkastusvuoden 1991 lopussa 47 prosenttia koko velkakannasta. Valuuttamääräisen velan osuus on kuluvana vuonna noussut edelleen jyrkästi ja on jo lähes 60 prosenttia kokonaisvelkasummasta, joka 31.10.92 oli tilaston mukaan 153 miljardia 676 miljoonaa markkaa. Näin ollen valtiolla on velkaa jokaista suomalaista kohden yli 30 000 markkaa. Färsäarille meillä ei vielä pärjätä. Siellä tilasto näyttää jo sellaisia lukuja kuin 150 000 jokaista färsaarelaista kohti.

Valtio joutunee vastaisuudessaakin yhä enemmän turvautumaan valuuttamääräisen velan lisäämiseen, koska kotimaisten pääomamarkkinoiden heikon tilan vuoksi tarvittavia lainamääriä ei voida kerätä kotimaasta aiheuttamatta yhä lisääntyviä ongelmia kotimaisilla pääomamarkkinoilla. Näin ollen valtiontaloutta rasittaa tulevaisuudessaakin korkean korkotason lisäksi huomattava valuuttariski.

Valtiontilintarkastajat ovat lausuneet käsityksensä, että valtion velan kasvu ja sen kustannukset käyvät hallitsemattomiksi, ellei budjettivajetta saada nopeasti pienennettyä ja valtion

velan kasvua pysäytettyä. Eriasteisten häiriöiden minimoimiseksi olisi toivottavaa, että yhteiskunnan eri osapuolet voisivat nopeasti päästä yhteisymmärrykseen radikaaleista ja nopeista toimenpiteistä budjettivajeen vähentämiseksi. Päätöksiä tehtäessä tulee kuitenkin huolehtia siitä, että tarvittavat toimenpiteet kohdistuvat tasapuolisesti eri kansalaispiireihin. Hallituksen esitykset eivät kaikilta osin kuitenkaan täytä tätä vaatimusta.

Valtiontilintarkastajat ovat kertomuksessaan puuttuneet myös eräseen tärkeään yhteiskuntapolitiikan ja tutkimuksen alaan nimittäin tulevaisuuden tutkimukseen. Nykyisenlaisen taloudellisen ja poliittisen kriisin vallitessa tulee eittämättä mieleen kysymys, olisiko paremmalla tulevaisuuden tutkimuksella voitu välttää tehdyt talouspoliittiset ja poliittiset virheet.

Yhteiskunnallisten häiriötilanteiden ennustaminen ei tietenkään ole helppoa. Kuitenkin on tärkeää saada tutkittua tietoa ja päteviä ennusteita tulevaisuudesta. Ongelmallista on tietenkin se, etteivät pätevätkään tulevaisuudenennusteet aina varjele meitä onnettomuudelta. Hyvänä esimerkkinä voidaan käyttää ennusteita idänkaupan romahtamisesta, jotka meillä torjuttiiin vääräuskoisten panetteluna. Nyt kun olemme voineet nähdä ennustusten toteutuneen rankimmalla mahdollisella tavalla, on monen mielessä varmasti käynyt kysymys, olisiko kaikelta tältä pahalta vältytty, jos olisimme olleet herkempiä kuulemaan epämiellyttäviäkin ennusteita. Olisi siis pelkästään hyväksi, jos poliittinen järjestelmämme mahdollisimman pian oppisi käyttämään päätöksenteossaan hyväksi tulevaisuuden tutkimusta. Jos me poliitikot emme kykene avaramaan katsantoamme nykyistä pidemmälle tulevaisuuteen, turhaa on tulevaisuuden tutkijoiden tutkia. Ei siitä silloin kansantalous tai valtiontalous mitään hyödy. Päinvastoin tulee turhia kuluja turhista tutkimuksista.

Valtiontilintarkastajat ovat kertomuksessaan katsoneet, että tulevaisuuden tutkimuksen tulee liittyä strategiseen suunnitteluun ja ajatteluun hallinnon sisällä. Tässä työssä pääministerin ja hallituksen tiedontarpeita palveleva tiedonhankinta soveltunee edelleen parhaiten valtioneuvoston kanslialle. Sen edellytyksiä ja voimavaroja tässä työssä on voitava vahvistaa. Samalla on myös tarpeellista, että valtiovarainvaliokunnan toimesta selvitetään Valtion taloudellisen tutkimuslaitoksen asema ja tehtävät tässä yhteydessä. Edellisten pääministereiden Kalevi Sorsan ja Harri Holkerin aktiivinen kiinnostus

ns. Königstedt-tilaisuuksiin eli aivoriihitoimintaan yhteiskuntapolitiikan eri lohkoja käsittelevien keskustelufoorumien muodossa oli nopea ja edullinen tapa hankkia kulloinkin tarvittavaa taustatietoa. Eiköhän vastaava menettely sopisi myös nykyisen hallituksen toimintapolitiikkaan?

Valtiontilintarkastajat kiinnittävät huomiota mitä erilaisimpiin asioihin, suurempiin ja pienempiin.

Nyt käsiteltävässä kertomuksessa on annettu paljon tilaa kaupallisten sihteereiden organisaatiouudistukselle. Se ei valtiontalouden kannalta ole järin suuri asia, mutta sillä saattaa hyvinkin olla suuri merkitys maamme ulkomaankaupan kehitykselle, onhan viennin sanottu olevan sen veturin, joka vetää Suomen käyntiin. Kuluvan vuoden valtion budjetissa viennin edistämisen hallintoa kehitettiin siten, että kaupallisten sihteereiden toiminta keskitettiin tämän vuoden syyskuun alusta Suomen Ulkomaankauppaliittoon. Edellinen isäntä eli ulkoministeriön vienninedistämisyksikkö voitiin tällöin lakkauttaa. Toteutettu organisaatiouudistus siirsi yli 30 vuotta vanhan toiminnan pois ulkoministeriöstä.

Tässä vaiheessa on tietenkin mahdotonta sanoa, onko tapahtunut muutos kaupallisten sihteereiden hallinnossa ja ohjauksessa ollut onnistunut ja loppuun saakka harkittu. En ole asiasta aivan varma. Minulle on jäänyt sellainen kuva, että kaupallisten sihteereiden tehtävä on sopinut hyvin osaksi edustustojemme muuta kaupapoliittista toimintaa. Se on tällöin palvellut ulkomaankauppaa sekä vientiämme mutta myös ulkoministeriön yleistä kaupapoliittista toimintaa. Nyt kun yhteydet katkaistaan, on se vaara, että yhteistyö edustuston ja kaupallisen sihteerin kesken loppuu tai ainakin vähenee. Tämähän johtuu paljon myöskin henkilösuhteista. Mikäli ne ovat hyvät, on edellytyksiä sille, että ne voivat jatkuakin.

Organisaatiouudistuksen eräänä perusteena on käytetty sitä, että kaupallisten sihteereiden siirtäminen Suomen Ulkomaankauppaliiton alaisuuteen antaa heille paremmat mahdollisuudet tehdä vienninedistämistyötä, toimia asema- ja maahan asettuvissa yrityksissä. Jään kuitenkin mielenkiinnolla odottamaan, miten kaupalliset sihteerit diplomaattisen asemansa säilyttäen voivat mennä yhä enemmän mukaan yritysten toimintaan. Joko säilytetään diplomaattinen asema ja toimitaan ulkoministeriön suojissa tai sitten luovutaan diplomaattisesta asemasta ja toimi-

taan yritysten ehdoilla. En näe, että sekä-että-tilanne olisi mahdollinen.

Tehtyä muutosta on perusteltu myös valtiontaloudellisilla näkökohdilla. Valtiontilintarkastajien kertomuksessa todetaan, että kaupallisten sihteereiden toiminnasta aiheutui vuonna 1991 menoja 91,5 miljoonaa markkaa. Suomen Ulkomaankauppaliittoon siirtyminen näyttää lisäävän määrärahan tarvetta noin 40 prosentilla eli 130 miljoonaan markkaan. Tämä summa löytyy vuoden 1993 budjettiesityksestä. Näin toteutettu ratkaisu ei ainakaan lyhyellä tähtäimellä näyttäisi tuovan myöskään toivottua säästöä valtiontalouteen, joten tämäkin pohja tältä muutokselta putoaa.

Viimeisenä, joskaan ei kaikkein vähäisimpänä aiheena haluan ottaa esille joitakin tilintarkastajien kertomuksessa esitettyjä näkemyksiä työttömyydestä.

Pahimmillaan työttömyys oli tilastojen valossa kuluvan vuoden heinäkuussa, jolloin työttömiä oli 390 000 eli työttömyysaste 15,1 prosenttia. Valtiontilintarkastajat ovat erityisen huolissaan nuorisotyöttömyyden voimakkaasta kasvusta. Kertomusvuoden 1991 lopussa alle 25-vuotiaita työttömiä oli 61 000 eli noin kuudesosa työttömistä, mutta kuluvan vuoden heinäkuussa heitä oli jo 93 000 eli lähes neljäsosa kaikista työttömistä.

On vaikea tässä yhteydessä ymmärtää hallituksen yhdistettyä työllisyys- ja eläkepolitiikkaa, joka toisaalta pitkittää ja vaikeuttaa kuudella kuukaudella nuorison mahdollisuuksia saada työttömyyskorvausta ja toisaalta eläkeiän nostamisperkimysten myötä pidentää nykyisessä tilanteessa nuorison odotusaikaa useilla vuosilla vapautuviin vakansseihin. Herääkin kysymys, mikä on hallituksen vastuu näistä nuorista ikäluokista.

Herra puhemies! Haluan lopuksi kiinnittää huomiota siihen, että Suomella ei yksinkertaisesti ole varaa nykyisen laajuiseen työttömyyteen. Työttömyydestä aiheutuvat kustannukset ovat kuluvana vuonna arviolta 25 miljardia, joista valtion osuus on 15 miljardia. Työttömyyden kasvaessa sen rajakustannukset eli kustannukset jokaista lisätyötöntä kohden kasvavat voimakkaasti. Olemme tilanteessa, kuten valtiontilintarkastajien kertomuksessa todetaan, että on edullisempaa torjua työttömyys kuin sallia sen jatkuvan. Koskahan Esko Ahon hallitus havaitsee saman asian, minkä valtiontilintarkastajat ovat todenneet?

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Puhemiesneuvoston ehdotus hyväksytään ja asia lähetetään valtiovarainvaliokuntaan.

P u h e m i e s : Eduskunnan seuraava varsinainen täysistunto on ensi perjantaina kello 13, kyselytunti ensi torstaina kello 17.

**38) Sosiaali- ja terveysvaliokunnan mietintö n:o 40
(HE 287)**

Täysistunto lopetetaan kello 22.58.

pannaan pöydälle puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti ensi perjantain täysistuntoon.

Pöytäkirjan vakuudeksi:

Jouni Vainio
